

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BONIEWO NA LATA 2017-2023

Opracowanie:

Małgorzata Dąbajewska

.....
Ekspert ds. rewitalizacji

.....
.....
.....
.....
.....

Boniewo wrzesień 2017 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
I. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	5
II. Uproszczona diagnoza społeczno-gospodarcza na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023.....	11
III. Delimitacja obszarów.....	19
IV. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	33
V. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	50
VI. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	54
VII. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	59
VIII. Komplementarność.....	73
IX. Partycypacja społeczna i interesariusze rewitalizacji.....	76
X. Ramy finansowe.....	81
XI. System zarządzania.....	82
XII. Monitoring.....	86
XIII. Promocja i komunikacja społeczna.....	88
XIV. Definicje i pojęcia Programu.....	89
XV. Spis tabel i rysunków.....	90
XVI. Załączniki.....	91

Wykaz użytych skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
Diagnoza	<i>Diagnoza Gminy Boniewo opracowana na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i>
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OR	Obszar rewitalizacji
OZ	Obszar zdegradowany
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PKD 2007	Polska Klasyfikacja Działalności 2007
POIŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020
PR	<i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i>
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
PROGRAM	<i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i>
RPO WK-P 2014 -2020	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020</i>
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ZPPR	<i>Zasady Programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020</i>

WSTĘP

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzona jest w skali gminy na podstawie Programu Rewitalizacji. Program taki nakreśla zestaw działań planowanych w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i infrastrukturalnej, mających na celu ograniczenie niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych i rozwój obszaru. Program Rewitalizacji jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych, w szczególności z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa na lata Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020. *Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023* opracowany został na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2016 poz. 446 z późn. zm.)

Program zawiera plan działań prowadzących do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji w gminie z tzw. stanu kryzysowego i stworzenia odpowiednich warunków do ich rozwoju poprzez:

- wzrost aktywności społecznej;
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- integrację społeczną mieszkańców;
- wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego i gospodarczego gminy Boniewo.

Program został wykonany zgodnie z założeniami i wymogami, określonymi w opracowaniu „*Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 -2020*”, Toruń 2016 r. Układ treści i zakres merytoryczny opracowania w sposób bezpośredni nawiązują do wskazanego dokumentu samorządu województwa.

Rewitalizacja łączy działania społeczne i gospodarcze w sposób kompleksowy i nie pomija aspektu przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Projekty rewitalizacyjne określone w Programie będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział mieszkańców poprzez organizacje i jednostki z terenu Gminy.

Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 powstał w procesie partnersko-ekspertckim tj. w wyniku prac Zespołu ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy Boniewo z udziałem eksperta ds. rewitalizacji oraz z wykorzystaniem wniosków płynących z procesu konsultacji społecznych (spotkań z mieszkańcami, radnymi oraz przedstawicielami organizacji społecznych z terenu Gminy Boniewo i grup mieszkańców na terenie Gminy, wyników ankiet mieszkańców),

a także prowadzonych badań i analiz strategicznych danych Gminy (jakościowych i wskaźnikowych ujętych w *Diagnozie*) i dokumentów programowych na lata 2014-2020.

Projekty rewitalizacyjne w ramach opracowanego *Programu* realizowane będą na wyznaczonych do rewitalizacji obszarach z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania. Projekty te stanowią będą instrument tzw. interwencji kryzysowej w odpowiedzi na zidentyfikowane w *Diagnozie* sytuacji społeczno-gospodarczej na potrzeby rewitalizacji główne problemy społeczne, infrastrukturalne, funkcjonalno-przestrzenne, gospodarcze i środowiskowe gminy Boniewo.

W *Programie* przyjęto m.in.:

- realizację projektów kompleksowych reagujących na ograniczenie wiodącego problemu zidentyfikowanych problemów,
- włączenie inicjatyw lokalnych w rozwój obszarów Gminy,
- planowane wykorzystanie źródeł finansowania poza środkami własnymi gminy Boniewo m.in. dotacji bezzwrotnych w ramach RPO WK-P 2014-2020.

I. Opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program posiada powiązania z dokumentami strategicznymi krajowymi i regionalnymi na lata 2014-2020. Poniżej przedstawiono powiązania pomiędzy *Programem Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*, a dokumentami różnych szczebli, co gwarantuje spójność celów rewitalizacji Gminy z celami rozwojowymi polityk europejskich i krajowych oraz regionalnych na lata 2014-2020.

Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych i planistycznych nadrzędnych dla *Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*

Poziom europejski	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia Europa 2020	Narodowy Plan rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko -Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027, Uchwała Nr XVIII/133/17 Rady Gminy Boniewo z dnia 13 lutego 2017 r.w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027
	Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lat 2014-2020	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boniewo, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 4/14/2002 Rady Gminy Boniewo z dnia 30 grudnia 2002 r. oraz Uchwała nr XXXI/165/09 Rady Gminy z dnia 30 grudnia 2009r. w sprawie przyjęcia analizy zmian w zagospodarowaniu

			przestrzennym gminy Boniewo. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Boniewo. Załącznik do Uchwały Nr XVI/121/16 Rady Gminy Boniewo z dnia 25 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Boniewo.
	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.	Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027, Uchwała Nr XVIII/133/17 Rady Gminy Boniewo z dnia 13 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027
	Strategia Rozwoju Kraju 2020	Zasady Programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027, Uchwała Nr XVIII/133/17 Rady Gminy Boniewo z dnia 13 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie		Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Gmin Powiatu Włocławskiego.
	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030		Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boniewo, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 4/14/2002 Rady Gminy Boniewo z dnia 30 grudnia 2002 r. oraz Uchwała nr XXXI/165/09 Rady Gminy z dnia 30 grudnia 2009 r.

Źródło danych: *opracowanie własne*

Program wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie europejskim krajowym, regionalnym i lokalnym, w zakresie jak zilustrowano w poniższym zestawieniu:

Tabela 2. Zakres powiązania Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 z obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Nazwa dokumentu	Zakres powiązań
Strategia Europa 2020	Strategia <i>Europa 2020</i> obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety, do których należą: I. Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; II. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki

	<p>o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</p> <p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> przyczyni się do realizacji Priorytetu III i Celów 1, 4 i 5. Zaplanowane w jego ramach działania są komplementarne z założeniami Strategii Europa 2020 i wpływają na efektywniejszą ich realizację.</p>
<p>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia</p>	<p>Zgodnie z założeniami <i>Narodowego Planu Rewitalizacji – Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych, tworząc ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań. Program Rewitalizacji musi zawierać, co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, - określenie terytoriów wymagających wsparcia, - wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć, - mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na danym obszarze zdegradowanym, - opis zaangażowania społeczności i innych partnerów w przygotowanie i realizację Programu, - ramy finansowe, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania tj. oprócz finansowania unijnego także finansowanie krajowe czy środki prywatne, - system monitorowania zmiany i skuteczności działania. <p><i>Narodowy Plan Rewitalizacji</i> to główny scalający dokument rządowy określający całościowo tytułowy plan rewitalizacji, jego cele i mechanizmy działania, w związku, z czym przedmiotowy Program jest zgodny z jego założeniami oraz spełnia jego wymagania.</p>
<p>Krajowa Polityka Miejska 2023</p>	<p><i>Krajowa Polityka Miejska 2023</i> określa kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością.</p> <p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> wpisuje się w następujące obszary i cele Strategii Rozwoju Kraju 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego. • Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego. • Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<p>Głównym celem dokumentu jest: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</i></p>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności. • Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. • Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach operacyjnych na lata 2014 -2020	<p>Celem opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania Programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach Programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość.</p> <p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 uwzględnia wskazania Wytycznych w zakresie rewitalizacji w Programach operacyjnych na lata 2014-2020.</i></p>
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	<p>Wytyczne dotyczą koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9. <i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2020</i> został opracowany zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014 -2020.</i></p>
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020. Plan modernizacji 2020+	<p><i>Strategia rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego do 2020 roku. Plan Modernizacji 2020+</i> przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko -Pomorskiego nr XLI/693/13 z dnia 21 października 2013 r., stanowi odpowiedź samorządu województwa na zmieniającą się sytuację polityczną kraju i warunki społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne regionu. Misją regionu do 2020 r. jest uzyskanie określonego stanu rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego, gdzie na pierwszym miejscu są jego mieszkańcy: poszczególne jednostki tworzące rodziny i składające się na całe społeczeństwo.</p> <p><i>„Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo”</i></p> <p>Misja ta będzie realizowana przez następujące priorytety:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurencyjna gospodarka;

	<p>2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast; 3. Silna metropolia; 4. Nowoczesne społeczeństwo.</p> <p>Wyżej wymienione priorytety zostaną zrealizowane dzięki ośmiu celom strategicznym.</p> <p>Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Gmina Boniewo została zakwalifikowana do kategorii polityki przestrzennej – obszary wiejskie, dla których oczekiwana rola i znaczenie w rozwoju województwa wiąże się z aktywizacją społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym, czego wyrazem jest <i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i>, zakładający działania mające na celu rozwój lokalny zgodnie z kierunkami strategicznymi rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WK-P 2014-2020)</p>	<p>RPO WK-P 2014-2020 zakłada wsparcie działań, które mają spowodować rozwój regionu pod względem społecznym jak i gospodarczym.</p> <p>Głównym celem dokumentu jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców.</p> <p><i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> jest spójny z zapisami RPO WK-P 2014-2020, dotyczącymi rewitalizacji społeczno-gospodarczej dla obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Rewitalizacja wybranych obszarów jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów. Program Rewitalizacji jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b <i>Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich</i>, w ramach, którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.</p> <p>Efektym tego będzie zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także wzrost potencjału gospodarczego i wzrost aktywności społecznej na obszarach problemowych. Infrastruktura obszarów wiejskich wspierana będzie także w ramach Osi 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Projekty ukierunkowane na ożywienie społeczne, gospodarcze, likwidację lub zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego, spadek poziomu bezrobocia będą wspierane z RPO WK-P 2014-2020 ze środków EFS przede wszystkim: w ramach Osi priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo oraz w ramach Osi 11 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich stanowi interwencja zaplanowana w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, • Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR. <p>W ramach osi priorytetowej 7 Programu z przeznaczeniem na ożywienie społeczne i gospodarcze obszarów wiejskich, które uzupełnione zostaną środkami EFS z przeznaczeniem na odnowę społeczną (oś priorytetowa 11 Programu). Przedsięwzięcia w ramach Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność powinny obejmować kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów wiejskich oraz wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia, a tym samym wpływać na poprawę</p>

	warunków uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym mieszkańców. Wsparcie uzyskują projekty polegające m.in. na remoncie pomieszczeń czy związane z realizacją innych inwestycji infrastrukturalnych, służących aktywizacji społeczności. Ponadto działania inwestycyjne w obszarze rewitalizacji muszą być związane z działaniami realizowanymi z EFS.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020.	<i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu: <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu • Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych • Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym
Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia Programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy Programu Rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim. <i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> został opracowany w oparciu o <i>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych</i> i wykazuje zgodność z regułami opracowania Programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.
Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Gmin Powiatu Włocławskiego.	<i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> wpłynie na realizację kierunków <i>Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gmin Powiatu Włocławskiego</i> , w następujących celach rozwojowych: II. <i>Kreatywne społeczeństwo korzystające z usług na najwyższym poziomie</i> oraz III. <i>Rozwinięta infrastruktura techniczna i komunalna funkcjonująca na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu</i>
Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027, Uchwała Nr XVIII/133/17 Rady Gminy Boniewo z dnia 13 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027	<i>Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> przyczyni się do osiągnięcia zakładanych celów rozwoju Gminy, ujętych w Strategii: CEL STRATEGICZNY I Rozwój lokalnego potencjału gospodarczego i przedsiębiorczości w oparciu o zasoby sektora rolnego i przetwórstwa oraz nowych usług, w tym związanych z turystyką i rekreacją na terenie Gminy Boniewo CEL STRATEGICZNY III Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Boniewo
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boniewo, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 4/14/2002 Rady Gminy Boniewo z dnia 30 grudnia 2002 r. oraz Uchwała nr XXXI/165/09 Rady Gminy z dnia 30 grudnia 2009 r.	Według <i>Studium</i> nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego Gminy Boniewo jest kształtowanie struktur przestrzennych podnoszących konkurencyjność i atrakcyjność przestrzeni dla inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz podnoszących jakość życia mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Cel ten jest zbieżny z celami <i>Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i> . W ten sposób <i>Program</i> przyczyni się do realizacji podstawowych kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego Gminy ujętych w <i>Studium</i> jako: <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1 Kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki do wzrostu efektywności gospodarowania; • Cel 3. Kształtowanie struktur przestrzennych kreujących nowe jakościowo potrzeby społeczne.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Boniewo. Załącznik do Uchwały Nr XVI/121/16 Rady Gminy Boniewo z dnia 25 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Boniewo.	<i>Program</i> przyczyni się do realizacji celów strategicznych długoterminowych nakreślonych w PGN, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • poprawa jakości powietrza poprzez redukcję gazów cieplarnianych związanych ze spalaniem paliw na terenie Gminy Boniewo, • zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, • redukcja poziomu zużytej energii finalnej na terenie Gminy Boniewo.

Źródło danych: *opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych*

II. Uproszczona diagnoza społeczno-gospodarcza na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023

1. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Gmina Boniewo położona w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie włocławskim. Administracyjnie obszar podzielony jest na 20 sołectw. Sołectwa Gminy Boniewo to: Anielin, Arciszewo, Bierzyn, Boniewo, Grójec, Grójczyk, Jerzmanowo, Lubomin Leśny, Lubomin Rządowy, Lubomin, Łąki Markowe, Łąki Wielkie, Osiecz Mały, Osiecz Wielki, Otmianowo, Sarnowo, Sieroszewo, Sułkówki, Wólka Paruszeńska, Żurawice. Geograficznie i przestrzennie gmina znajduje się na terenie Pojezierza Wielkopolskiego.

2. Uwarunkowania demograficzne

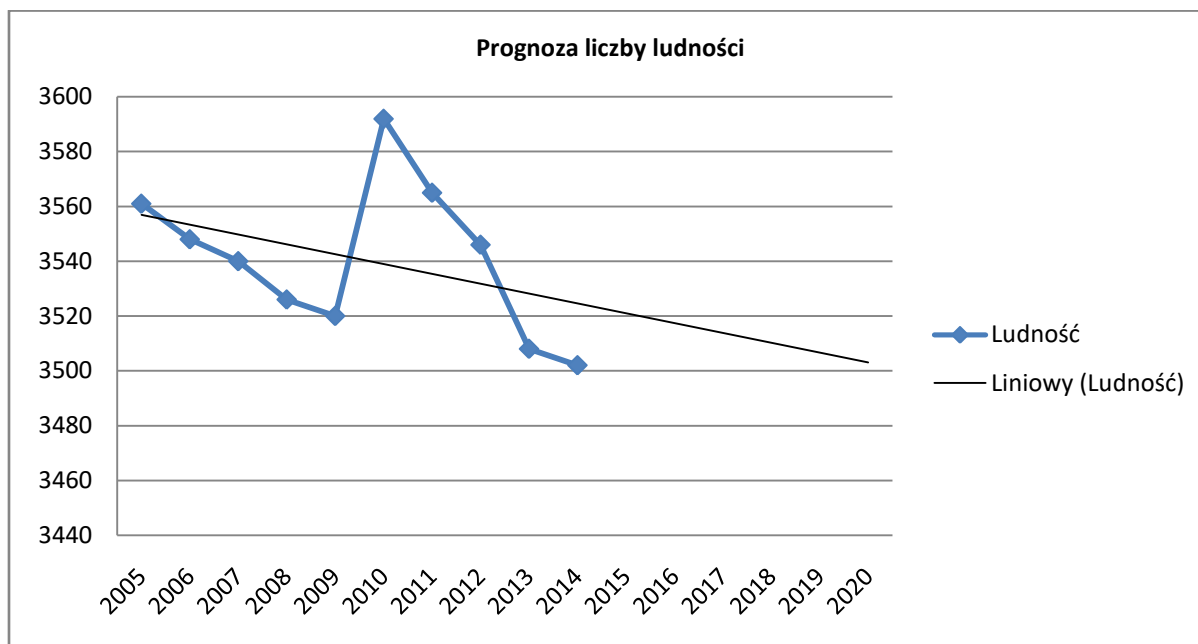
Według danych Urzędu Gminy Boniewo, na terenie Gminy zamieszkuje 3 460 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2016 roku).

Tabela 3. Liczba mieszkańców w Gminie Boniewo w latach 2012-2016 wg wieku (stan na 31 grudnia 2016 r.)

Lata	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców					
ogółem	3546	3508	3502	3484	3460
Wiek 0-2					
ogółem	71	70	74	65	60
Wiek 3-6					
ogółem	180	171	160	151	152
Wiek 7-18					
ogółem	502	501	490	481	477
Wiek 19-60 kobiety, 19-65 mężczyźni					
ogółem	K - 1110	K - 951	K - 928	K - 918	K - 916
	M - 1180	M - 1197	M - 1206	M - 1113	M - 1164
Wiek powyżej 60 kobiety, powyżej 65 mężczyźni					
ogółem	K -323	K -394	K -423	K -401	K -455
	M -208	M -198	M -215	M -220	M -236

Źródło danych: dane z Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Boniewo

Według statystyk GUS w porównaniu z rokiem 2005 liczba ludności w gminie w roku 2015 zmalała o ok.1,5%. Udział grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi 19,85 %, grupy ludności w wieku produkcyjnym 60,71%, a w wieku poprodukcyjnym 19,45 %. W perspektywie 10 -letniej dynamika zaludnienia w Gminie Boniewo przedstawia się następująco:

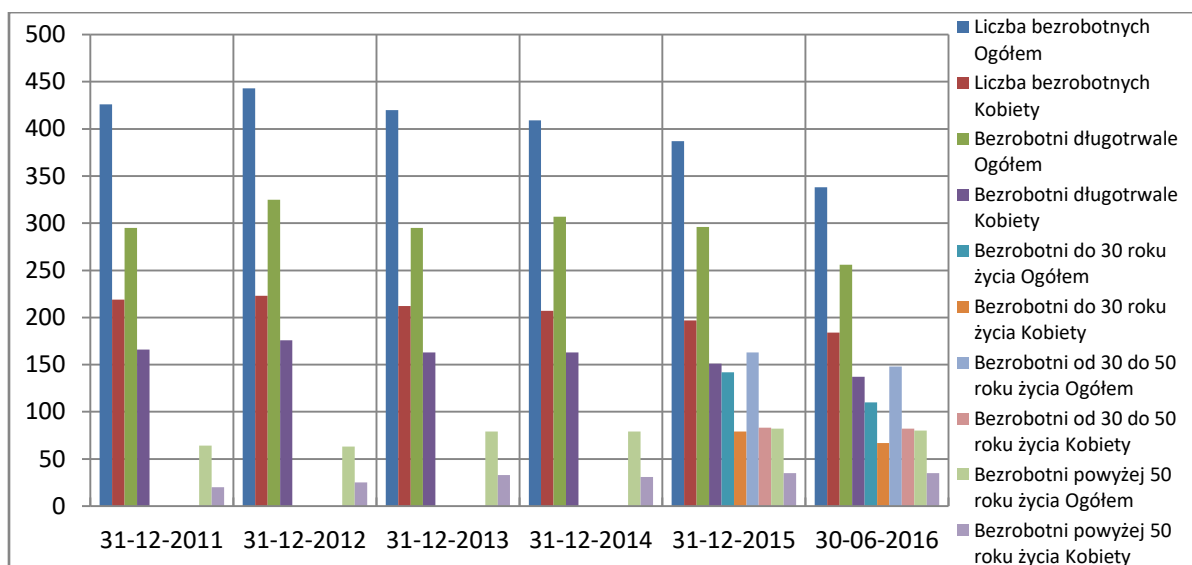
Rys 1. Prognoza liczby ludności Gminy Boniewo

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS 2016 r.

3. Sfera społeczna

3.1. Bezrobocie

Liczba bezrobotnych i struktura wiekowa wykazują w okresie ostatnich 5 lat tendencję spadkową w ogólnej liczbie bezrobotnych w Gminie Boniewo. Na mniej więcej stałym poziomie utrzymuje się liczba bezrobotnych kobiet w Gminie. Nieznacznie w okresie ostatnich 5 lat zmalała też liczba długotrwale bezrobotnych na terenie Gminy, a także liczba bezrobotnych do 30 roku życia, co ilustruje poniższy wykres PUP.

Rys 2. Zmiany w strukturze bezrobocia na terenie Gminy Boniewo

Źródło danych: dane PUP Włocławek

3.2. Pomoc społeczna

Według GOPS głównymi powodami przyznania pomocy społecznej Gminie Boniewo są: ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe lub sytuacja kryzysowa. Poniżej przedstawiono w perspektywie powody korzystania ze świadczeń na terenie Gminy Boniewo.

3.3. Edukacja

Problemem w sferze edukacji Gminy Boniewo analogicznie do innych jednostek samorządu terytorialnego, jest i może w przyszłości być wysokość otrzymywanej z budżetu państwa subwencji oświatowej.

Pod względem wyników edukacji w Gminie Boniewo zdawalność egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno-przyrodniczej – matematyka jest na poziomie porównywalnym z województwem kujawsko-pomorskim (45,07 Gmina), następnie (45,00 województwo kujawsko-pomorskie), a 40,84 (powiat).

4. Sfera gospodarcza

4.1. Gospodarka

Według CEIDG na terenie Gminy Boniewo ujęto 105 wpisów działalności gospodarczej (stan na 31 grudnia 2016 roku). Lokalną gospodarkę tworzą przede wszystkim gospodarstwa rolne, mikroprzedsiębiorstwa oraz kilka średniej wielkości przedsiębiorstw.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru regon gmina ogółem

Podmioty wg sektorów własnościowych	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina ogółem					
w tym					
Sektor publiczny					
Sektor prywatny	90	92	93	92	94
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	90	92	93	92	94
spółki handlowe					
Spółdzielnie	-	-	-	-	-
Fundacje	-	-	-	-	-
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	11	11	11	11

Źródło danych: *opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Boniewo*

Struktura przedsiębiorstw funkcjonujących na przedmiotowym terenie Gminy Boniewo była w 2016 roku zbliżona do struktury podmiotów w województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce - przeważają

sekcje F (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) i G (budownictwo), stanowiąc odpowiednio 34,91% i 17,92% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Znaczny udział mają również sekcje: A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) 13,21% podmiotów gospodarczych. Najwięcej podmiotów gospodarczych z sekcji A znajduje się na obszarach wiejskich gminy Lubraniec i Izbica Kujawska. Także sekcje C (przetwórstwo przemysłowe) 8,49% oraz H (transport i gospodarka magazynowa) 5,65 % i sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) 4,72 % wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw.

6. Sfera przestrzenno-infrastrukturalna

6.1. Gospodarka wodno-ściekowa w Gminie Boniewo

Długość sieci wodociągowej na terenie Gminy to 119,3 km, która obsługuje 83,7% mieszkańców. Gmina Boniewo posiada 7,8 km sieci kanalizacyjnej obsługującej 13,9% mieszkańców. Gmina Boniewo jest w 100 % zwodociągowana. Gmina posiada gminną oczyszczalnię ścieków w miejscowości Boniewo.

6.2. Energia i ciepło

Przez obszar gminy Boniewo przebiegają następujące linie energetyczne wysokiego napięcia:

-110 GPZ Konin-GPZ Włocławek Lakiery z odgałęzieniami:

-110 kV do GPZ Lubraniec (rejon wsi Grójec)

-110 kV do GPZ Kaliska (rejon wsi Otmianowo)

Na terenie Gminy znajdują się także dwie elektrownie wiatrowe.

Zaopatrzenie w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach ciepła. Dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło wykorzystujące nośniki energii w postaci paliw stałych (przede wszystkim węgiel kamienny, miał węglowy, drewno i odpady z drewna).

Zaopatrzenie w ciepło odbywa się także poprzez kotłownie administrowane przez gminę:

- Urząd Gminy w Boniewie: piec olejowy typ N – 3 o mocy 58 KW zbiorniki o pojemności 2 tys. litrów,

- Zespół Szkół Gminnych w Boniewie : dwa kotły na paliwo stałe Q MAX 200 prod. Heiztechnik,

- budynki komunalne - kotłownie indywidualne opalane paliwem stałym/węglem/.

6.3. Komunikacja

Układ komunikacyjny stanowi szkielet układu przestrzennego. Służy zarówno mieszkańcom jak też przejeżdżającym tranzytem przez obszar Gminy. System komunikacji i gminy składa się wyłącznie

z sieci dróg kołowych. Teren Gminy Boniewo łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą sieci dróg powiatowych i wojewódzkich, a następnie krajowych.

Tabela 5. Drogi publiczne na terenie Gminy Boniewo na koniec 2016 roku

Kategoria drogi	Długość (km)	utwardzone (km)	nietwardzone (km)
Drogi gminne	128,974	65,936	63,038
Drogi powiatowe	29,748	29,748	-
Drogi wojewódzkie	-	-	-
Drogi krajowe (bez autostrady)	-	-	-
Autostrady	-	-	-

Źródło danych: *Urząd Gminy Boniewo, Zarząd Dróg z/s Jarantowice.*

6.4. Mieszkalnictwo

Dane o liczbie mieszkań komunalnych, wspólnotach mieszkaniowych i spółdzielniach

Tabela 6. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Boniewo

Rodzaj instalacji	% mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	
	2012	2016
wodociąg	100	100
łazienka	30	51
centralne ogrzewanie indywidualne	20	50
gaz sieciowy	-	-

Źródło danych: *Urząd Gminy Boniewo*

7. Środowisko naturalne

Zasoby wodne

Wody powierzchniowe zajmują obszar 105 ha tj. 1,4% powierzchni ogólnej, w tym Jezioro Grójeckie - 25,3 ha (ciekawy element krajobrazu Gminy, położone wśród pól, o częściowo zadrzewionym brzegu) i Łąki Zwiastowe - 10,4 ha, Jezioro Ługowskie - 67,7 ha (administracyjnie położone w gminie Chocień), do którego przylegają grunty gminy Boniewo. Przeważająca część obszaru gminy należy do zlewni Wisły i odwadniana jest przez dopływy Zgłowiączki: Chodeczka i Kociniec.

Formy ochrony przyrody:

Na terenie Gminy w zespole parkowo - dworskim Osieczu Wielkim znajduje się Grodzisko – owalny półwysep otoczony stawem podmokłym w kształcie księżycy wpisany do Rejestru zabytków.

Brak jest parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, pomników przyrody, użytków ekologicznych.

8. Turystyka i sport

Główne zasoby infrastruktury turystyczno-technicznej gminy Boniewo to tereny znajdujące się wokół jezior: Grójeckiego i Ługowskiego (walory krajobrazowe, czyste i zdrowe powietrze). Zasoby znajdujące się na tych terenach mogą stanowić czynnik rozwoju gminy. Aktualnie na terenie gminy znajduje się jeden szlak turystyczny dł. 2,6 km Lubomin Rządowy-Grójec ujęty jako szlak rowerowo-pieszy w Polskim Towarzystwie Turystyczno Krajobrazowym. Na długości szlaku znajduje się kaplica św. Krzyża, piękne lasy, bezpośrednio połączenie do jez. Grójec.

Do obiektów sportowych zaliczyć należy:

- hala widowiskowo-sportowa z widownią na 150 miejsc oraz siłownią
- siłownia zewnętrzna
- boisko ORLIK - boisko do piłki nożnej oraz wielofunkcyjne z zapleczem socjalnym
- gminne boisko sportowe w miejscowości Boniewo,
- wiejskie boiska sportowe do piłki siatkowej i koszykowej z parkingiem przystosowany do samochodów osobowych oraz autobusów,
- plac zabaw w miejscowości Boniewo oraz Lubomin dla najmłodszych.

9. Wnioski z Diagnozy na potrzeby rewitalizacji

1. Specyfiką Gminy Boniewo będącej obszarem wiejskim jest:

- rozproszenie obszarów zdegradowanych,
- trudność ze wskazaniem miejsca nawarstwiania się problemów społecznych i negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych.

W ramach każdego z analizowanych sołectw w zróżnicowanym natężeniu występuje podobieństwo dotyczące stopnia zabudowania, form użytkowania gruntów, cech przestrzeni.

Jednostką strukturalną największą pod względem liczby ludności jest obszar miejscowości Boniewo.

2. Na terenie Gminy Boniewo występują negatywne zjawiska społeczne, takie jak:

- bezrobocie wśród osób w wieku produkcyjnym,
- ubóstwo,
- niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
- niewystarczający poziom uczestnictwa lokalnej społeczności w życiu publicznym i kulturalnym.

3. Podstawowe problemy w poszczególnych sferach dotyczą:

1. Sfera społeczna

- bezrobocie osób w wieku produkcyjnym oraz wśród kobiet
- niedostatek materialny i ubóstwo

- alkoholizm

2. Sfera funkcjonalno-przestrzenna

- jakość terenów publicznych (w tym budynków użyteczności publicznej)
- stan infrastruktury technicznej obiektów
- jakość dróg
- system oświetlenia ulic i budynków publicznych
- stan połączeń komunikacyjnych

3. Sfera gospodarcza

- stan gospodarki (niska liczba podmiotów gospodarczych)

4. Sfera funkcjonalno-przestrzenna i środowiskowa

- występowanie przestrzeni zdegradowanych w niektórych sołectwach
- dzikie wysypiska
- zanieczyszczenie wód
- niska świadomość ekologiczna.

Szczegółowe zestawienie problemów społecznych i gospodarczych oraz infrastrukturalnych zawarto w załączonej do Programu *Diagnozie* Gminy Boniewo opracowanej na potrzeby rewitalizacji oraz w załącznikach do *Diagnozy* i raporcie z konsultacji społecznych w trakcie procesu rewitalizacji. Analizy wskazują czynniki problemowe dla rozwoju Gminy w podziale na sołectwa i sfery funkcjonowania Gminy. Poszczególne zjawiska problemowe zostały usystematyzowane według skali ich występowania na terenie danego sołectwa oraz w wyniku sumowania wskazań Ankiety rewitalizacji mieszkańców Gminy Boniewo.

Na podstawie zidentyfikowanych głównych problemów społecznych i gospodarczych w Gminie Boniewo dokonano analizy wskaźnikowej i wyboru obszarów zdegradowanych i rewitalizacji dla Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023.

Biorąc pod uwagę przeprowadzone na potrzeby *Programu* analizy uwzględniono następujące wskazania:

1. Pod względem demograficznym należy, założyć, iż liczba mieszkańców gminy Boniewo będzie systematycznie malała. Tendencja ta utrzyma się w najbliższych latach. Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym jest rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. W Gminie maleje obciążenie demograficzne dziećmi, natomiast wzrasta obciążenie ludnością w wieku poprodukcyjnym.

2. Pod względem przestrzennym głównym ośrodkiem obsługi ludności na terenie Gminy Boniewo jest jej siedziba w miejscowości Boniewo. Jest to sytuacja całkowicie naturalna dla zdecydowanej większości gmin wiejskich. Gmina Boniewo posiada stosunkowo korzystny kształt sieci osadniczej - pozwalający na sprawną realizację zadań własnych w zakresie infrastruktury społecznej

i technicznej, co sprzyjać będzie osiągnięciu wyższej jakości życia mieszkańców. Potencjał rozwojowy Gminy Boniewo jest podobny do innych gmin o typowo wiejskim charakterze.

3. Czynnikiem charakteryzującym zjawisko bezrobocia w gminie Boniewo jest wysoki stopień udziału w grupie bezrobotnych osób w wieku produkcyjnym oraz przewaga w gronie osób bezrobotnych na terenie Gminy grupy kobiet.

4. W zakresie pomocy społecznej odsetek osób korzystających ze świadczeń GOPS w gminie Boniewo wynosi 15,27 %. Główną przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest nadal niedostatek materialny, a wielu przypadkach nawet ubóstwo rodzin, co spowodowane jest głównie niedoborem dochodów. Często brak możliwości zatrudnienia występuje łącznie z ubóstwem. Analizując katalog przyczyn korzystania z pomocy społecznej z perspektywy samorządu lokalnego, należałoby każdą z tych przyczyn potraktować, jako potencjalną przyczynę zagrożenia wykluczeniem społecznym osób. Powoduje to konieczność wspierania procesów aktywizacji społecznej, integracji społecznej oraz wsparcia aktywności lokalnej mieszkańców.

5. W sferze infrastrukturalnej i funkcjonalno-przestrzennej głównym problemem jest występowanie powierzchni i przestrzeni zdegradowanych terenów gminnych w niektórych sołectwach Gminy. Na terenie Gminy występują tereny zdegradowane, mające charakter m.in. przestrzeni po gospodarstwach rolnych i przyległe tereny, obiekty po Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej). Występuje także konieczność zagospodarowania infrastruktury dla rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie na terenach przyległych lub powiązanych z siatką dróg dojazdowych do dróg komunikujących Gminę Boniewo z Włocławkiem, czy z siatką dróg krajowych. Konieczna jest także poprawa stanu budynków mieszkalnych i niektórych obiektów publicznych, częściowo, albo całościowo wymagające remontu lub adaptacji.

6. W zakresie ochrony środowiska kluczowe znaczenie dla gminy Boniewo ma ciągła poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych na terenie Gminy. Wpłynie to na redukcję emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz zużycie energii finalnej. Ponadto jednym z kluczowych czynników jest poprawa jakości stanu dróg gminnych. W tym kontekście na poprawę zagospodarowania przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców wpływ będą miały działania na rzecz modernizacji lokalnych źródeł ciepła, infrastruktury technicznej ochrony środowiska, remont dróg lokalnych, czy wymiana instalacji w obiektach, w których przeważającym nośnikiem są paliwa węglowe oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i prywatnych.

III. Delimitacja obszarów

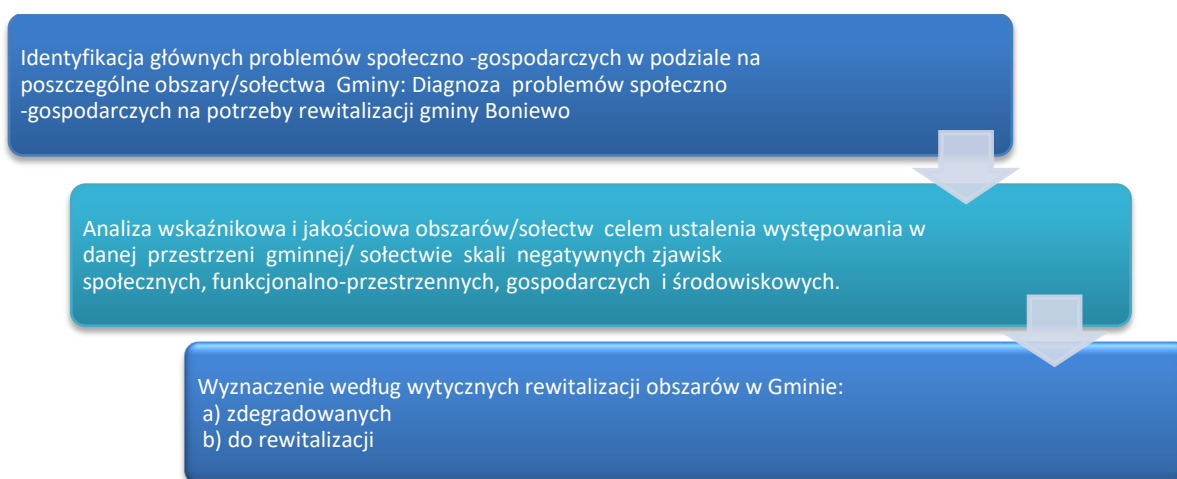
Prowadzenie procesu rewitalizacji w gminie Boniewo wiąże się z wyznaczeniem obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto na obszarze występuje, co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego Program Rewitalizacji zawierający w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

Dla potrzeb rewitalizacji przeprowadzono analizę sytuacji społeczno-gospodarczo – przestrzennej w ramach Diagnozy Gminy, która pozwoliła na określenie głównych problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych i potencjałów występujących na poszczególnych sołectwach i całej gminie Boniewo. Wyznaczenie obszarów: zdegradowanego i do rewitalizacji Gminy Boniewo przebiegało w sposób etapowy, co przedstawia poniższy diagram:

Rys.3. Etapy wyznaczenia obszarów rewitalizacji Gminy Boniewo

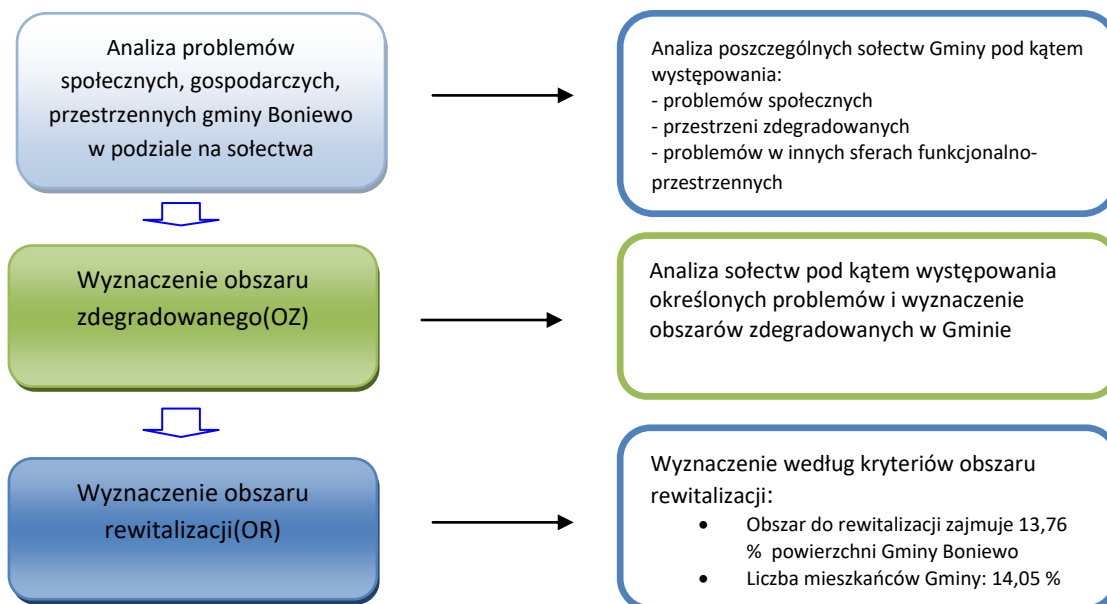

Źródło danych: *opracowanie własne*

W ramach procesu delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji gminy Boniewo skoncentrowano się na analizie skali i rozmiarów występowania zjawisk problemowych, w tym

głównie natury społecznej. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji Gminy Boniewo przebiegało w następujący sposób:

Rys.4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne*

W celu wskazania obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji gminy Boniewo dokonano analizy sytuacji poszczególnych sołectw przy wykorzystaniu metody wskaźnikowej. Analiza wskaźnikowa dla wyznaczenia obszarów została przeprowadzona w oparciu o kryteria wskazane w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (...)”, Toruń 2016 r.

Zgodnie z tym dokumentem obszary wiejskie analizowano w układzie przestrzennym sołectw. Przeprowadzono analizę problemową w oparciu o wskaźniki odnoszące się do zidentyfikowanych problemów społecznych Gminy. Następnie wyznaczono obszar zdegradowany i rewitalizacji Gminy Boniewo, gdzie nasilenie głównych problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych i infrastrukturalnych, występowało w skali większej niż średni poziom w Gminie.

3.1. Obszar zdegradowany

Zgodnie z ZPPR rozdział: 6.4.2 „Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich regionu”, do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć miejscowości / sołectwa spełniające jednocześnie kryteria:

- występowania, co najmniej dwóch problemów społecznych
- oraz
- obecności przestrzeni zdegradowanej, która może zostać zaadaptowana do celów rozwoju społecznego lub do celów rozwoju gospodarczego (Cel A lub Cel B wskazane w rozdziale 6.4.2)

lub

- występowania innego rodzaju problemu rozwojowego reprezentującego sfery gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną lub środowiskową.

Wszystkie sołectwa zostały przeanalizowane w zakresie wskaźników odnoszących się do głównych zidentyfikowanych problemów społecznych oraz przestrzennych i środowiskowych. Celem wyznaczenia obszarów zdegradowanego i do rewitalizacji przeprowadzono analizę wskaźnikową zgodnie z wykazem wskaźników ujętych w *Programie* w tabelach poszczególnych wskaźników, określających skalę nasilenia danego problemu/niekorzystnego zjawiska społecznego, czy funkcjonalno-przestrzennego Gminy.

Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gminy Boniewo wybrano wskaźniki w największym stopniu odnoszące się do zidentyfikowanych problemów społecznych, odzwierciedlające sytuację społeczną mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy.

Podstawą dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego była występująca w niektórych częściach/sołectwach Gminy Boniewo koncentracja następujących, niekorzystnych zjawisk społecznych:

- większa niż przeciętna w Gminie liczba osób w wieku poprodukcyjnym,
- liczba osób długotrwale bezrobotnych,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- problemy infrastrukturalne i środowiskowe.

Obszar zdegradowany Gminy Boniewo obejmuje sołectwa, które jednocześnie spełniają dwa warunki:

- a) wstępują na obszarze danego sołectwa dwa problemy społeczne mierzone wskaźnikami z listy wskaźników według ZPPR,
- b) przestrzeń zdegradowana lub występuje inny rodzaj problemu rozwojowego reprezentujący sferę środowiskową.

3.2. Wyniki analizy wskaźnikowej dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Dla potrzeb delimitacji obszaru zdegradowanego (OZ) przeprowadzono analizę stopnia występowania określonych zjawisk społecznych i ich nasilenia przy wykorzystaniu wskaźników z listy wskaźników zamieszczonych w dokumencie *„Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (...)”*, odnoszących się do zidentyfikowanych problemów społecznych tj.

1. Problem społeczny: występowanie osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy Boniewo, wskaźnik: udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze/ w sołectwie.

2. Problem społeczny: bezrobocie-występowanie bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym Gminy Boniewo, wskaźnik: udział (%) bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze/ w sołectwie.

3. Problem społeczny: niesamodzielność ekonomiczna, wskaźnik: liczba gospodarstw domowych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze

4. Problem społeczny: pomoc środowiskowa, wskaźnik: liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku.

5. Problem przestrzenno- infrastrukturalny w Gminie- wskaźnik udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy wskaźnikowej Gminy Boniewo z podziałem na poszczególne sołectwa (kolorem czerwonym zaznaczono sołectwa, gdzie wartości wskaźnika przekraczają przeciętną w Gminie, tłem wyróżniono sołectwa o największej skali nasilenia problemu).

Wskaźnik 1. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej)	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem
1	Boniewo	523	93	17,78
2	Bierzyn	198	33	16,67
3	Grójec	122	35	28,69
4	Grójczyk	114	18	15,79
5	Jerzmanowo	264	57	21,59
6	Lubomin	137	33	24,09
7	Lubomin Leśny	46	14	30,43
8	Lubomin Rządowy	99	20	20,20
9	Łąki Wielkie	182	44	24,18
10	Łąki Markowe	226	48	21,24
11	Otmianowo	277	56	20,22
12	Osiecz Wielki	222	45	20,27
13	Osiecz Mały	255	35	13,73
14	Sarnowo	85	24	28,24
15	Suńków	117	22	18,80
16	Sierszewo	142	39	27,46
17	Wólka Paruszevska	114	12	10,53
18	Żurawice	65	14	21,54
19	Anielin	79	17	21,52
20	Arciszewo	193	37	19,17
	Gmina Razem	3460	696	20,12

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Wskaźnik 2. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Boniewo

Lp.	Miejscowość /sołectwo	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba bezrobotnych ogółem	Udział (%) bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
1	Boniewo	326	38	11,66
2	Bierzyn	123	22	17,89
3	Grójec	66	6	9,09
4	Grójczyk	68	10	14,71
5	Jerzmanowo	169	32	18,93
6	Lubomin	75	3	4,00
7	Lubomin Leśny	28	5	17,86
8	Lubomin Rządowy	59	7	11,86
9	Łąki Wielkie	101	15	14,85
10	Łąki Markowe	139	36	25,90
11	Otmianowo	164	32	19,51
12	Osiecz Wielki	132	33	25,00
13	Osiecz Mały	166	28	16,87
14	Sarnowo	47	4	8,51
15	Sułkówek	70	16	22,86
16	Sieroszewo	78	21	26,92
17	Wólka Paruszevska	70	16	22,86
18	Żurawice	40	11	27,50
19	Anielin	50	5	10,00
20	Arciszewo	131	20	15,27
	Gmina Razem	2102	360	17,13

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Wskaźnik 6. Udział gospodarstw domowych - stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na terenie Gminy

Lp.	Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Udział (%) gospodarstw domowych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze
1	Boniewo	159	2	-	1,26
2	Bierzyn	36	5	-	13,89
3	Grójec	32	1	-	3,13
4	Grójczyk	26	3	-	11,54
5	Jerzmanowo	64	9	-	14,06

6	Lubomin	36	3	-	8,33
7	Lubomin Leśny	14	2	-	14,29
8	Lubomin Rządowy	28	2	-	7,14
9	Łąki Wielkie	46	3	-	6,52
10	Łąki Markowe	63	11	-	17,46
11	Otmianowo	27	22	-	81,48
12	Osiecz Wielki	73	21	-	28,77
13	Osiecz Mały	63	13	-	20,63
14	Sarnowo	24	-	-	0,00
15	Sułkówek	30	3	-	10,00
16	Sieroszewo	40	9	-	22,50
17	Wólka Paruszevska	23	5	-	21,74
18	Żurawice	16	8	-	50,00
19	Anielin	23	4	-	17,39
20	Arciszewo	35	5	-	14,29
	Gmina Razem	858	131	-	15,27

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Wskaźnik 8: Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Lp.	Sołectwo	Liczba dzieci w wieku do 17 lat ogółem	Liczba dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Udział (%) dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku
1	Boniewo	95	80	84,21
2	Bierzyn	40	35	87,50
3	Grójec	19	7	36,84
4	Grójczyk	28	5	17,86
5	Jerzmanowo	33	18	54,55
6	Lubomin	26	4	15,38
7	Lubomin Leśny	4	2	50,00
8	Lubomin Rządowy	18	1	5,56
9	Łąki Wielkie	34	19	55,88
10	Łąki Markowe	36	14	38,89
11	Otmianowo	52	40	76,92
12	Osiecz Wielki	45	40	88,89
13	Osiecz Mały	50	18	36,00
14	Sarnowo	12	2	16,67
15	Sułkówek	23	4	17,39
16	Sieroszewo	21	10	47,62
17	Wólka Paruszevska	31	16	51,61
18	Żurawice	10	2	20,00
19	Anielin	12	4	33,33
20	Arciszewo	23	7	30,43
	Gmina Razem	612	328	53,59

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Wskaźniki dotyczące sfery przestrzenno - funkcjonalnej gminy Boniewo

Wskaźnik 21 udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia (w m ²)	Przestrzeń zdegradowana w powierzchni ogólnej (w m ²)	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
1	Boniewo	3575901	32222	0,91
2	Bierzyn	4986599	0,00	0,00
3	Grójec	3920348	0,00	0,00
4	Grójczyk	3044974	0,00	0,00
5	Jerzmanowo	4859326	4500	0,09
6	Lubomin	3630177	5592	0,15
7	Lubomin Leśny	1909637	0,00	0,00
8	Lubomin Rządowy	3038643	0,00	0,00
9	Łąki Wielkie	5245107	16118	0,31
10	Łąki Markowe	5329055	0,00	0,00
11	Otmianowo	6931537	55086	0,79
12	Osiecz Wielki	5807909	151400	2,61
13	Osiecz Mały	4104618	24113	0,59
14	Sarnowo	2277950	0,00	0,00
15	Sułkówek	3467610	0,00	0,00
16	Sieroszewo	4428592	0,00	0,00
17	Wólka Paruszevska	1530378	0,00	0,00
18	Żurawice	4206499	0,00	0,00
19	Anielin	1431039	0,00	0,00
20	Arciszewo	3836340	0,00	0,00
Gmina Razem		77562239	292196	0,38

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gminy Boniewo zastosowano analizę wskaźnikową wykorzystując porównanie sytuacji społecznej w odniesieniu do wybranych wskaźników ilustrujących zidentyfikowane niekorzystne zjawiska i problemy społeczne w porównaniu wszystkich jednostek/sołectw Gminy Boniewo.

Poniżej przedstawiono zestawienie zbiorcze wyniki analizy wskaźnikowej Gminy Boniewo dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Gminie.

Tabela 7. Delimitacja obszaru zdegradowanego gminy Boniewo

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Wskaźnik 1 Udział (%) bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Wskaźnik 2 Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	Wskaźnik 6 Udział (%) gospodarstw domowych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze	Wskaźnik 8 Udział (%) dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku	Powierzchnia sołectwa (w m ²)	Przestrzeń zdegradowana (w m ²)	Wskaźnik 21 Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru	Liczba niekorzystnych wskaźników społecznych sołectwa (odbiegających od wartości średniej dla Gminy Boniewo)
1	Boniewo	523	11,66	17,78	1,26	84,21	3575901	32722	0,92	1
2	Bierzyn	198	17,89	16,67	13,89	87,50	4986599	0	0	2
3	Grójec	122	9,09	28,69	3,13	36,84	3920348	0	0	1
4	Grójczyk	79	14,71	15,79	11,54	17,86	3044974	0	0	0
5	Jerzmanowo	264	18,93	21,59	14,06	54,55	4859326	4500	0,09	3
6	Lubomin	137	4,00	24,09	8,33	15,38	3630177	5592	0,15	1
7	Lubomin Leśny	46	17,86	30,43	14,29	50,00	1909637	0	0	2
8	Lubomin Rząd.	134	11,86	20,20	7,14	5,56	3038643	0	0	1
9	Łąki Wielkie	182	14,85	24,18	6,52	55,88	5245107	16118	0,31	2
10	Łąki Markowe	226	25,90	21,24	17,46	38,89	5329055	0	0	3
11	Otmianowo	336	19,51	20,22	81,48	76,92	7554219	56026	0,74	4
12	Osiecz Wielki	222	25,00	20,27	28,77	88,89	5807909	152990	2,63	4
13	Osiecz Mały	255	16,87	13,73	20,63	36,00	4104618	24248	0,59	1
14	Sarnowo	85	8,51	28,24	0,00	16,67	2277950	0	0	1
15	Suńkówek	117	22,86	18,80	10,00	17,39	3467610	0	0	1
16	Sieroszewo	83	26,92	27,46	22,50	47,62	3805910	0	0	3

17	Wólka Paruszevska	114	22,86	10,53	21,74	51,61	1530378	0	0	2
18	Żurawice	65	27,50	21,54	50,00	20,00	4206499	0	0	3
19	Anielin	79	10,00	21,52	17,39	33,33	1431039	0	0	2
20	Arciszewo	193	15,27	19,17	14,29	30,43	3836340	0	0	0
Gmina Razem		3460	17,13	20,12	15,27	53,59	77562239	292196	0,38	

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Boniewo (Kolorem czerwonym oznaczono w tabeli wartości mniej korzystne od średniej ich wartości w Gminie. Kolorem czerwonym oznaczono w tabeli sołectwa o wartości wskaźników mniej korzystnych od średniej ich wartości w Gminie tworzące Obszar Zdegradowany-więcej niż dwa występujące problemy społeczne w skali większej od przeciętnej w Gminie. Wyróżnienie tłem zielony dotyczy sołectw wskazanych do Obszaru Rewitalizacji –sołectwa o największej liczbie problemów społecznych w skali większej od przeciętnej w Gminie, gdzie występuje przestrzeń zdegradowana.

Sołectwa Gminy Boniewo zostały przeanalizowane pod kątem wskaźników sfery społecznej oraz funkcjonalno – przestrzennej.

Obszar zdegradowany obejmuje sołectwa, gdzie występują negatywne zjawiska społeczne (min. dwa wskaźniki charakteryzujące niekorzystne zjawiska społeczne w tych sołectwach mają wartość odbiegającą od wartości średniej dla Gminy Boniewo) oraz na terenie tych sołectw występują powierzchnie zdegradowane wymagające rewitalizacji.

Zgodnie z powyższymi kryteriami obszar zdegradowany w Gminie Boniewo obejmuje cztery spośród 20 sołectw Gminy Boniewo:

- Jerzmanowo
- Łąki Wielkie
- Otmianowo
- Osiecz Wielki

Rys. 5. Mapa obszaru zdegradowanego Gminy Boniewo

Źródło danych: *Urząd Gminy Boniewo*

3.3. Obszar rewitalizacji gminy Boniewo

Wyznaczenie Obszaru do rewitalizacji (OR) Gminy Boniewo przeprowadzone zostało zgodnie z wytycznymi „Zasad programowania (...)” uwzględniając warunek łącznego występowania dwóch wymaganych dla delimitacji Obszaru do rewitalizacji kryteriów tj.

- kryterium powierzchniowe: obszar do rewitalizacji obejmować może nie więcej niż 20% powierzchni całej gminy,
- kryterium zamieszkałej ludności przez maksymalnie 30% mieszkańców Gminy.

Sołectwa Gminy Boniewo, zidentyfikowane jako obszar zdegradowany, nie mogą utworzyć obszaru rewitalizacji, ponieważ pomimo, iż zamieszkiwane są przez 27,32 % ludności gminy, co jest wartością nie przekraczającą dopuszczalną wartość dla wskaźnika dotyczącego objęcia rewitalizacją danego obszaru gminy, zajmują jednak łącznie obszar 22 843 879 m², co stanowi 29,45% ogólnej powierzchni gminy i w zakresie kryterium powierzchni obszar zdegradowany przekracza 20% powierzchni gminy.

W związku z tym obszar do rewitalizacji w Gminie Boniewo został wyznaczony poprzez działania zawężające zasięg obszaru zdegradowanego z uwagi na przekroczenie dopuszczalnej liczby ludności Gminy Boniewo oraz powierzchni Gminy.

Za wskazane, jako Obszar do rewitalizacji (OR) przyjęto w pierwszej kolejności sołectwa obszaru zdegradowanego, w których odnotowano większą niż poziom minimalny tj. liczbę dwóch przekroczeń wartości wskaźników społecznych w stosunku do średniej wartości w Gminie na terenie, których występuje jednocześnie przestrzeń zdegradowana. Warunek ten spełniają sołectwa: Jerzmanowo, Otmianowo, Osiecz Wielki.

Z uwagi na rozkroczenie warunku, iż obszar do rewitalizacji nie powinien przekraczać 20% powierzchni Gminy, dokonano w kolejnym etapie wyboru uwzględniającego skalę niekorzystnych zjawisk społecznych tj. w sołectwie Jerzmanowo i Osiecz Wielki występuje większe przekroczenie udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem, W zakresie wskaźników przestrzennych w sołectwie Osiecz Wielki występuje z kolei największa powierzchnia terenów zdegradowanych z tych trzech sołectw tj. 2,63% udziału przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego sołectwa.

Następnie kwalifikacja została przeprowadzona w oparciu o wyniki analizy wskaźnikowej:

Sołectwa Osiecz Wielki i Jerzmanowo są najsilniej zdegradowane spośród sołectw obszaru, gdyż wykazują wartości gorsze od przeciętnych w czterech analizowanych cechach problemów społecznych dla sołectwa Osiecz Wielki (największa liczba: czterech spośród wszystkich sołectw w Gminie Boniewo) oraz sołectwo Jerzmanowo (trzy gorsze od przeciętnych cechy problemów społecznych).

- Wskaźniki sfery społecznej:

Sołectwo: Osiecz Wielki posiada niekorzystną sytuację w zakresie problemów społecznych pod względem:

- Udziału (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Udziału (%) bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udziału (%) gospodarstw domowych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze
- Udziału (%) dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku i notuje wskaźniki gorsze niż średnia w Gminie.

Sołectwo: Jerzmanowo wykazuje problemy w zakresie:

- Udziału (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Udziału (%) bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
- Udziału (%) dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku i notuje wskaźnik gorszy niż średnia w Gminie.

- Wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej:

- Udział (%) przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru także wykazuje wyższe wartości w tych dwóch sołectwach z obszaru zdegradowanego, przy czym na terenie Sołectwa Osiecz wielki powierzchnia zdegradowana ma największy udział w powierzchni ogółem spośród wszystkich sołectw, w których występują powierzchnie zdegradowane.

Porównanie sołectw obszaru zdegradowanego, pokazuje, że w zakresie każdej z analizowanych wartości społecznych i przestrzennych sołectwa Osiecz Wielki i Jerzmanowo wykazują sytuację bardziej problemową w porównaniu z innymi sołectwami obszaru zdegradowanego i tym samym innymi sołectwami w Gminie.

Biorąc pod uwagę powyższe czynniki oraz kryteria wyboru do obszaru rewitalizacji w pełni uzasadnione i możliwe z uwagi na kryteria wskaźnikowe jest wskazanie jako Obszaru do Rewitalizacji Gminy Boniewo sołectw:

- Jerzmanowo
- Osiecz Wielki

Obszar rewitalizacji Gminy Boniewo obejmuje sołectwa odznaczające się największym natężeniem sytuacji problemowych, w szczególności w sferze społecznej odnoszących się do zjawisk udziału osób starszych, bezrobotnych w relacji do osób w wieku produkcyjnym oraz niedostatku materialnym i problemów społecznych osób, co wyraża się korzystaniem ze świadczeń społecznych rodzin i osób. Skala zjawisk niekorzystnych w rozwoju obszaru jest większa od przeciętnej w Gminie.

Uwzględniając wskazane kryteria bazowe obszar do rewitalizacji Gminy Boniewo obejmuje pod względem powierzchni i zamieszkałej ludności wskazane w poniższej tabeli sołectwa:

Tabela 8. Powierzchnia i ludność obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo

Sołectwo	Ludność (osoby)	% ludności Gminy	Powierzchnia (m ²)	% powierzchni Gminy
Jerzmanowo	264	7,63	4859326	6,27
Osiecz Wielki	222	6,42	5807909	7,49
Razem Obszar Rewitalizacji Gminy Boniewo	468	14,05	10667235	13,76

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Wskazany obszar do rewitalizacji gminy Boniewo obejmuje sołectwa: Jerzmanowo i Osiecz Wielki, zamieszkały jest przez 468 osób, co stanowi 14,05 % mieszkańców Gminy. Powierzchnia obszaru do rewitalizacji wynosi 10667235 m², co stanowi 13,76 % ogólnej powierzchni Gminy.

Przyjęty do rewitalizacji obszar mieści się w wytycznych wskazanych w „Zasadach programowania...”, gdyż nie przekracza 20% powierzchni Gminy i jest zamieszkały przez mniej niż 30% ludności Gminy.

Rys. 6. Mapa obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo

Źródło danych: Urząd Gminy Boniewo

Obszar do rewitalizacji wybrano z uwagi na największe nasilenie zidentyfikowanych zjawisk i problemów społecznych w Gminie koncentrujących się właśnie w sołectwach: Jerzmanowo i Osiecz Wielki przy uwzględnieniu kryterium przestrzennego oraz liczby mieszkańców, jakich dotyczyć może *Program Rewitalizacji*. Problemy społeczne obszaru do rewitalizacji dotyczą głównie występowania we wskazanych sołectwach większego niż średnia w Gminie odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym, większego niż przeciętnie w Gminie udziału osób bezrobotnych w grupie ludności w wieku produkcyjnym, a także większej niż średnia w gminie liczbie dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. W sołectwach obszaru do rewitalizacji w Gminie Boniewo występuje także przestrzeń zdegradowana, a jej udział jest wyższy niż średnia tych terenów w innych sołectwach Gminy - są to głównie tereny wcześniejszej działalności rolniczej gospodarstw rolnych, nieużytki, obiekty przemysłowe, wymagające zagospodarowania na cele społeczno-gospodarczego rozwoju Gminy.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji został określony na podstawie wskaźników społecznych i przestrzennych. Główne problemy, jakie zdecydowały o wyborze sołectw do rewitalizacji i występują w stopniu przekraczającym średni poziom w Gminie i kwalifikują wskazane sołectwa do rewitalizacji, to:

- wyższy od przeciętnego w Gminie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (średnia w Gminie 20,12 %, wskaźnik dla sołectwa Jerzmanowo 21,59 %, Osiecz Wielki 20,27%)
- wyższy udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (średnia w Gminie 17,13 %, wskaźnik dla sołectwa Jerzmanowo 18,93 %, a dla sołectwa Osiecz Wielki 25,00%),
- wyższy od średniej w Gminie udział gospodarstw domowych - stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze (średnia w Gminie 15,27 % wskaźnik dla sołectwa Osiecz Wielki 28,77 %),
- wyższy od przeciętnego w Gminie udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku (średnia w Gminie 53,59%, wskaźnik dla sołectwa Jerzmanowo 54,55 % , a dla sołectwa Osiecz Wielki 88,89 %),
- występowanie przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru (wskaźnik dla sołectwa Jerzmanowo 0,09%, a dla sołectwa Osiecz Wielki 2,63 %),

Powyższe wskaźniki odnoszące się do problemów społecznych, a także funkcjonalno-przestrzennych Gminy, potwierdzają występowanie na wskazanym obszarze do rewitalizacji w skali większej niż na pozostałych obszarach Gminy niekorzystnej sytuacji społecznej, którą cechują:

- **problemy w sferze społecznej:**
 - starzenie się społeczności i konieczność podjęcia integracji społecznej mieszkańców, także jako problemu demograficznego w Gminie,
 - niedostatek ekonomiczny części rodzin i problemy opiekuńcze w rodzinach (pomoc społeczna w skali większej niż w pozostałych obszarach w gminie Boniewo dla dzieci do lat 17),
 - niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców, czego wyrazem jest większy od przeciętnego w Gminie udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.
- **problemy w sferze funkcjonalno – przestrzennej i technicznej:**
 - występowanie terenów i przestrzeni zdegradowanych w sołectwach wskazanych do rewitalizacji w gminie Boniewo,
 - brak zagospodarowania przestrzeni publicznych dla celów społecznych i integracji mieszkańców.
- **problemy w sferze gospodarczej:**
 - niska aktywność zawodowa mieszkańców z uwagi na większy niż przeciętnie w Gminie udział osób w wieku poprodukcyjnym.
- **problemy w sferze środowiskowej:**
 - występowanie niekorzystnych zjawisk środowiskowych mających wpływ na niską emisję, w tym degradacja części budynków i substancji mieszkaniowej oraz obiektów publicznych, a także stan dróg lokalnych.

IV. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

OPIS OGÓLNY OBSZARU

Działania rewitalizacyjne na terenie Gminy Boniewo prowadzone będą na terenach wiejskich. Obszar do rewitalizacji obejmuje sołectwa: Jerzmanowo i Osiecz Wielki. Sołectwa wyznaczone do rewitalizacji stanowią podobszar przestrzenny Gminy Boniewo.

DEMOGRAFIA

1. Uwarunkowania demograficzne obszaru do rewitalizacji

Gminę Boniewo ogółem zamieszkuje 3 460 osób. Liczbę ludności w poszczególnych sołectwach podano w poniższej tabeli:

Tabela 9. Wykaz mieszkańców Gminy Boniewo w podziale na sołectwa

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności ogółem
1	Boniewo	523
2	Bierzyn	198
3	Grójec	122
4	Grójczyk	114
5	Jerzmanowo	264
6	Lubomin	137
7	Lubomin Leśny	46
8	Lubomin Rządowy	99
9	Łąki Wielkie	182
10	Łąki Markowe	226
11	Otmianowo	277
12	Osiecz Wielki	222
13	Osiecz Mały	255
14	Sarnowo	85
15	Suńkówek	117
16	Sieroszewo	142
17	Wólka Paruszevska	114
18	Żurawice	65
19	Anielin	79
20	Arciszewo	193
Gmina Razem		3 460

Źródło danych: Urząd Gminy Boniewo

Obszar do rewitalizacji zamieszkały jest przez 468 osób, co stanowi 14,05 % mieszkańców Gminy.

Sołectwo Jerzmanowo zamieszkałe jest przez 264 osoby, co stanowi 7,63% wszystkich mieszkańców Gminy Boniewo, a sołectwo Osiecz Wielki przez 222 osoby, co stanowi 6,42% ogółu mieszkańców Gminy.

Zarówno w Gminie, jak i w obszarze do rewitalizacji ujawnia się powolny spadek wielkości zaludnienia. Według statystyk GUS w porównaniu z rokiem 2005 liczba ludności w gminie w roku 2016 zmalała o ok.1,5%. Udział grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi 19,85 %, grupy ludności w wieku produkcyjnym 60,71%, a w wieku poprodukcyjnym 19,45 %. W perspektywie 10 - letniej dynamika zaludnienia w Gminie Boniewo wykazywała tendencję spadkową z 3 561 osób w 2005 roku do 3 460 osób w roku 2016. Problem wzrastającego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem Gminy jest jednym z kluczowych niekorzystnych zjawisk społecznych Gminy.

2. Uwarunkowania przestrzenne

Obszar wyznaczony do rewitalizacji Gminy Boniewo obejmuje dwa spośród 20 sołectw Gminy. Powierzchnia obszaru do rewitalizacji wynosi 10667235 m², co stanowi 13,76 % ogólnej powierzchni

Gminy. Obszar rewitalizacji odznacza się w miarę jednorodną strukturą osadniczą. Stan rozwoju sieci osadniczej należy ocenić jako jedno z pozytywnych uwarunkowań rozwojowych Gminy. Niewątpliwie najkorzystniejsze obecnie i perspektywicznie warunki życia mają mieszkańcy sołectwa Boniewo. Mała odległość od infrastruktury technicznej i społecznej oraz siedziba Urzędu Gminy stwarzają dogodne warunki do zaspokajania potrzeb mieszkańców sołectwa w tym zakresie. Teren Obszaru do rewitalizacji jest Teren gminy jest mało zróżnicowany wysokościowo, z nielicznymi pagórkami, w większości wykorzystywany rolniczo. Przestrzeń sołectw Obszaru do Rewitalizacji obejmuje tereny do wielokierunkowego rozwoju gospodarki rolnej, leśnej i turystycznej oraz do użytkowania rekreacyjnego. Na terenach OR w tym w sołectwie Jerzmanowo występuje przestrzeń do produkcji rolnej (klasa bonitacyjna gleb II i III b) w postaci zwartych kompleksów umożliwiającą wysokotowarowe uprawy rolne.

Dla potrzeb kontynuacji lokalnego rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego Gminy Boniewo niezbędne jest wdrażanie następujących elementów polityki przestrzennej:

1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni dla celów rolniczych oraz produkcyjnych z uwzględnieniem dostosowania kierunków produkcji rolnej do uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych Gminy.
2. Wyłączenie z produkcji rolnej gruntów o najmniejszej przydatności rolniczej i przeznaczenie ich pod inne pozarolnicze zagospodarowanie (integracja społeczna, turystyka, rekreacja i edukacja) w powiązaniu z wykorzystaniem walorów krajobrazowych, przyrodniczych, leśnych np. rozwój turystyki nad Jeziorem Ługowskim
3. Wspieranie inicjatyw w zakresie samoorganizowania się mieszkańców w tym dla potrzeb rozwoju nowych, alternatywnych dla rolnictwa miejsc pracy.
4. Wspieranie dalszego rozwoju wielofunkcyjnego wsi i miejscowości obszaru rewitalizacji poprzez wzrost zatrudnienia w usługach, rzemiośle, turystyce i innych sferach działalności gospodarczej.
5. Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejących i nowoutworzonych siedlisk oraz rozwoju form rekreacji i edukacji opartych o tradycje i produkty lokalne.

SFERA SPOŁECZNA

1. Bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy stan bezrobocia w okresie ostatnich 5 lat na terenie Gminy Boniewo przedstawia się następująco:

Tabela 10. Liczba i struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Boniewo

Stan na:	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni długotrwale		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni od 30 do 50 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2011-12-31	426	219	295	166	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	64	20
2012-12-31	443	223	325	176	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	63	25
2013-12-31	420	212	295	163	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	79	33
2014-12-31	409	207	307	163	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	79	31
2015-12-31	387	197	296	151	142	79	163	83	82	35
2016-06-30	338	184	256	137	110	67	148	82	80	35

Źródło danych: dane PUP Włocławek

Pod względem charakterystyki zjawiska bezrobocia w Gminie Boniewo uwzględnić trzeba, iż niekorzystnym zjawiskiem jest duży udział kobiet wśród osób bezrobotnych (prawie dwukrotnie większy udział kobiet niż mężczyzn w grupie bezrobotnych Gminy). Ponadto bezrobotne kobiety stanowią blisko 20 % kobiet w wieku produkcyjnym, wartość ta znacznie przewyższa ten sam wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego (12,8%) i kraju (9,5%), a także powiatu włocławskiego. Cechą zjawiska bezrobocia na obszarze do rewitalizacji Gminy Boniewo jest większy od przeciętnego w Gminie udział bezrobotnych w grupie ludności w wieku produkcyjnym, który jest wyższy w sołectwach do rewitalizacji od przeciętnego poziomu w Gminie.

Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa Jerzmanowo jest wyższy od przeciętnego poziomu w Gminie i wynosi 18,93 %, dla gminy jest to wskaźnik 17,13%. Znacznie wyższy udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na poziomie 25% odnotowano w sołectwie Osiecz Wielki. Przyjąć zatem można, iż bezrobocia na obszarze do rewitalizacji na cechy strukturalne, a wskaźnik wyższy od przeciętnego w gminie występowania grupy bezrobotnych w wieku produkcyjnym wymaga podjęcia działań ograniczających tę sytuację, niezależnie od tendencji krajowej spadku liczby bezrobotnych.

2. Pomoc społeczna

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej. Do głównych form opieki społecznej należą świadczenia pieniężne (w tym zasiłki rodzinne), świadczenia rzeczowe oraz poradnictwo specjalistyczne. Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej mieszkańcom Obszaru do rewitalizacji są: ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe lub sytuacja kryzysowa. Najczęstszymi powodami

korzystania ze świadczeń społecznych są problemy związane z ubóstwem, bezrobociem lub niepełnosprawnością, a także sprawy związane z problemami w sprawie bezradności opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 11. Główne problemy rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Boniewo

Problem	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.
Alkoholizm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezdomność	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (wielodzietność)	7	35	13	78	13	65	13	65	13	65
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (rodzina niepełna)	9	27	-	-	-	-	-	-	--	-
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	22	68	13	78	13	65	13	65	13	65
Bezrobocie	147	146	180	538	167	491	152	442	143	425
Długotrwała lub ciężka choroba	18	40	11	41	11	41	11	41	11	41
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Niepełnosprawność	20	37	22	53	18	39	18	32	19	41
Narkomania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	12	63	9	60	6	43	6	43	6	43
Przemoc w rodzinie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sytuacja kryzysowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ubóstwo	170	522	188	544	173	533	173	455	152	436
Zdarzenia losowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wielodzietność	11	53	7	50	5	37	5	37	6	43

Źródło danych: dane GOPS Boniewo

Na obszarze rewitalizacji Gminy Boniewo najwyższy poziom udziału gospodarstw domowych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze występuje w sołectwie Osiecz Wielki i wynosi 28,77% w stosunku do przeciętnego poziomu w Gminie Boniewo wynoszącego 15,27%.

Jak wynika z powyższych analiz problemów rodzin objętych pomocą społeczną obszaru do rewitalizacji, głównymi problemami skłaniającymi do sięgania po pomoc społeczną pozostają: ubóstwo i niedostatek materialny rodzin, bezrobocie, a także problemy wynikające z długotrwałej lub ciężkiej choroby i potrzeb związanych z ochroną macierzyństwa, w następnej kolejności problemy związane z niepełnosprawnością. Główną przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest nadal ubóstwo rodzin spowodowane głównie niedoborem dochodów z pracy. Brak możliwości zatrudnienia występuje najczęściej łącznie z ubóstwem. Analizując katalog przyczyn korzystania z pomocy społecznej z perspektywy samorządu lokalnego, należałoby każdy z tych powodów potraktować, jako potencjalną przyczynę zagrożenia wykluczenia społecznego.

Szczególnie niepokojącym zjawiskiem świadczącym o zagrożeniu niekorzystną sytuacją społeczną sołectw obszaru rewitalizacji jest zjawisko występowania większej niż przeciętnie w Gminie liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na obszarze Gminy. Skala zjawiska ma mniejszy rozmiar w sołectwie Jerzmanowo i przekroczenie średniej dla gminy w tym sołectwie jest nieznaczne (odpowiednio: 54,55% Sołectwo Jerzmanowo, 53,59 gmina), o tyle w sołectwie Osiecz Wielki skala zjawiska uzasadnia podjęcie działań rewitalizacyjnych z uwagi na wysokie przekroczenie średniego poziomu w Gminie, wynoszące dla sołectwa Osiecz Wielki 88,89 %.

2.3. Edukacja

W szkole w Boniewie (obejmującej dotąd w ramach Zespołu Szkół: szkołę podstawową oraz gimnazjum), łącznie uczy się 340 dzieci. Placówka jest dobrze wyposażona w zakresie infrastruktury nauczania (sala komputerowa i pracownia językowa oraz sala edukacji wczesnoszkolnej).

Dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczają do dwóch oddziałów przedszkola w Boniewie (50 dzieci), dzieci w wieku 5-6 lat do oddziału przy szkole podstawowej (24 dzieci). Udział dzieci objętych opieką przedszkolną w liczbie dzieci w wieku 3-5 lat 54,3. Dzieci uczące się w Gminie Boniewo mają jedne z najlepszych wskaźników dostępności do komputerów w województwie kujawsko-pomorskim. Zgodnie z Raportem diagnostycznym. *Przeprowadzenie diagnozy stanu usług publicznych w 24 gminach woj. kujawsko-pomorskiego*, INSE w Łodzi, 2013 r. wskaźnik ten wynosi średnio 6,5 osoby/1 komputer. Poniżej zestawiono dane dotyczące edukacji przedszkolnej w Gminie Boniewo.

Tabela 12. Edukacja przedszkolna w placówkach prowadzonych przez gminę Boniewo

Rok szkolny	Przedszkole nr....		Oddziały przedszkolne		Razem	
	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
2011/2012	1	25	2	31	3	56
2012/2013	2	50	2	29	4	79
2013/2014	2	50	2	40	4	90

2014/2015	2	50	1	24	3	74
2015/2016	2	50	1	15	3	65

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Tabela 13. Prognozowane zapotrzebowanie na miejsca edukacji przedszkolnej w latach 2016-2019

Rok szkolny	Rok urodzenia						Razem
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
2016/2017	21	14	12	8	-	-	55
2017/2018	-	25	20	18	7	-	70
2018/2019	-	-	27	23	12	5	67

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Tabela 14. Miejsca przedszkolne w publicznych jednostkach oświatowych

Nazwa	Organ prowadzący	Liczba miejsc przedszkolnych	Dostosowanie do wieku
Przedszkole Nr.....	-	-	-
Przedszkole	Gmina Boniewo	50	3-5 lat
Oddziały przedszkolne.....	Gmina Boniewo	25	6 lat
Razem	X	75	X

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Sytuację w zakresie dostępności edukacji na terenie Gminy ilustrują poniższe zestawienia:

Tabela 15. Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie na terenie gminy

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	r-m
2011/2012	235	115	350
2012/2013	227	113	340
2013/2014	205	121	326
2014/2015	222	118	340
2015/2016	226	122	348

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Tabela 16. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Boniewo w latach 2012-2016 (wg stanu na 30 września danego roku)

Typ placówki	2012	2013	2014	2015	2016
Szkoły podstawowe	226	205	221	228	215
Gimnazja	112	123	117	124	97

Problemem w sferze edukacji Gminy Boniewo analogicznie do innych jednostek samorządu terytorialnego, jest i może w przyszłości być wysokość otrzymywanej z budżetu państwa subwencji oświatowej. Problemy edukacji nie dotyczą wyłącznie obszaru do rewitalizacji, ale są charakterystyczne dla całej Gminy. Wydatki ponoszone przez gminę na funkcjonowanie oświaty to w pierwszej kolejności płace nauczycieli oraz bieżące utrzymanie i remonty budynków. Z uwagi na

fakt, iż Gmina zobligowana jest ponosić powyższe koszty, a wpływy z subwencji oświatowej są niższe niż realne potrzeby utrzymuje się deficyt, który pokrywany jest ze środków własnych samorządu.

Pod względem wyników edukacji w Gminie Boniewo zdawalność egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno-przyrodniczej – matematyka jest na poziomie porównywalnym z województwem kujawsko-pomorskim (45,07 Gmina), następnie (45,0 województwo kujawsko-pomorskie), a 40,84 (powiat).

SFERA GOSPODARCZA

1.Uwarunkowania gospodarcze

Obszar do rewitalizacji Gminy Boniewo w sferze gospodarczej ma, podobnie jak cała Gmina Boniewo charakter rolniczy. Podstawą gospodarki jest rolnictwo i gospodarstwa o łącznej powierzchni 6,5 tys. ha użytków rolnych, co stanowi 84,5% powierzchni Gminy.

Ponadto lokalną gospodarkę na obszarze do rewitalizacji tworzą mikroprzedsiębiorstwa oraz kilka średniej wielkości przedsiębiorstw. Na terenie Gminy zlokalizowane są różnego rodzaju instytucje oferujące usługi w zakresie szkolnictwa, administracji, lecznictwa i komunikacji. W Gminie zlokalizowanych jest kilka średnich zakładów, mających znaczący wpływ na lokalny rynek pracy. Rolnictwo jest jednak jednym z podstawowych źródeł utrzymania ludności obszaru do rewitalizacji oraz całej Gminy Boniewo. Najczęściej występującymi gospodarstwami rolnymi na terenie gminy są gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha. W produkcji roślinnej w strukturze zasiewów gminy dominują uprawy zbożowe ok. 57,6%, wśród których największy udział mają uprawy pszenicy, owies ma marginalne znaczenie w produkcji zbóż. Udział pozostałych ziemioplodów jest znacznie niższy, jedynie uprawy przemysłowe oraz rzepak i rzepik mają kilkunastoprocentowy udział w ogólnym areale zasiewów.

W zakresie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru 56,0 % aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 16,0% w przemyśle i budownictwie, a 9,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 9,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Według CEIDG na terenie Gminy Boniewo ujęto 106 wpisów działalności gospodarczej (stan na 31 grudnia 2016 roku). Poniżej zestawiono przedsiębiorców wpisanych dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy na terenie Gminy Boniewo pod względem rodzaju wykonywanej działalności:

Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w 2013 r. w Gminie Boniewo

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14
Sekcja B – górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C – przetwórstwo przemysłowe	9
Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w en. elektryczną, gaz, parę wodną itp.	0
Sekcja E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	1
Sekcja F – budownictwo	19
Sekcja G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	37
Sekcja H – transport i gospodarka magazynowa	6
Sekcja I – dział. związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2
Sekcja J – informacja i komunikacja	1
Sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5
Sekcja L – dział. związana z obsługą rynku nieruchomości	0
Sekcja M – dział. profesjonalna, naukowa i techniczna	3
Sekcja N – dział. w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3
Sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabez. społ.	0
Sekcja P - edukacja	1
Sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2
Sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1
Sekcja S, T, U – pozostała działalność; gosp. domowe zatrudniające pracowników; organizacje i zespoły eksterytorialne	2

Źródło danych: *opracowano na podstawie danych GUS*

Poniżej zilustrowano strukturę ogółem przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Boniewo według własności/

Tabela 18. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Boniewo wg własności w 2016 r.

Sektory własnościowe	Liczba podmiotów
Ogółem	141
Sektor publiczny - ogółem	10
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6
Sektor prywatny - ogółem	125
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	106
Spółki handlowe	10
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1
Spółdzielnie	1
Fundacje	0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	7

Źródło danych: *opracowano na podstawie danych GUS*

Struktura przedsiębiorstw funkcjonujących na przedmiotowym terenie Gminy Boniewo i obszarze do rewitalizacji była w 2016 roku zbliżona do struktury podmiotów w województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce - przeważają sekcje F (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) i G (budownictwo), stanowiąc odpowiednio 34,91% i 17,92% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Znaczny udział mają również sekcje: A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) 13,21% podmiotów gospodarczych. Najwięcej podmiotów gospodarczych z sekcji A znajduje się na obszarach wiejskich gminy Lubraniec i Izbica Kujawska. Także sekcje C (przetwórstwo przemysłowe) 8,49% oraz H (transport i gospodarka magazynowa) 5,65 % i sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) 4,72 % wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw. Oprócz firm wymienionych w powyższej tabeli na terenie Gminy Boniewo funkcjonuje również wiele innych podmiotów świadczących usługi dla mieszkańców. Są to m.in. szkoły, Urząd Gminy, GOPS i inne. Z uwagi na rolniczy charakter Gminy Boniewo i zasoby oraz potencjały związane z dostępnością obszarów i terenów oraz bazy surowcowej, preferowanymi profilami produkcji na obszarze do rewitalizacji są inwestycje w rozwój gospodarstw specjalistycznych i wsparcie rozwoju branży rolno-spożywczej, a także usług związanych z sektorem. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy związany jest z zapewnieniem usług dla mieszkańców. Należy prowadzić działania zwiększające aktywność mieszkańców do zakładania własnych firm poprzez doradztwo i szkolenia oraz wspierać rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą rolniczą i przetwórczą. Natomiast sporządzenie kompleksowej oferty terenów inwestycyjnych w obszarze gminy uwzględniające potrzeby wynikające z analizy sytuacji na obszarze do rewitalizacji, stanowi ważne narzędzie w zakresie pozyskiwania inwestorów oraz kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej i polityki inwestycyjnej w sferze społecznej, infrastruktury ekonomicznej i technicznej. Na terenie sołectwa znajduje się P.H. "Somir" Sp. z o. o. oddział Osiecz Wielki. Oddział prowadzi handel:

- nawozami, środkami ochrony roślin, węglem
- prowadzi również skup zbóż, rzepaku i kukurydzy od indywidualnych wytwórców
- świadczy usługi w zakresie transportu ciężarowego.

Na terenie sołectwa znajduje się także placówka handlowa- sklep ogólnospożywczy prowadzony przez indywidualnego przedsiębiorcę.

SFERA FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA

Funkcjonalną infrastrukturę techniczną Gminy Boniewo tworzą sieci: komunikacyjna, wodno-ściekowa, ciepłownicza i gazowa oraz gospodarka odpadami. Ma ona wpływ na jakość i komfort życia, częstokroć determinuje procesy migracyjne, czy rozwój działalności gospodarczej.

1. System komunikacji

Układ komunikacyjny stanowi szkielet układu przestrzennego obejmujący także obszar wyznaczony do rewitalizacji. Służy on zarówno mieszkańcom jak też przejeżdżającym tranzytem przez obszar Gminy. System komunikacji i gminy składa się wyłącznie z sieci dróg kołowych. Teren Gminy Boniewo łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą sieci dróg powiatowych i wojewódzkich, a następnie krajowych.

Obszar do rewitalizacji jest głównie skomunikowany poprzez sieć dróg gminnych o łącznej długości równej 83 km (nawierzchnia utwardzona dotyczy 45 km), co stanowi 54,22% wszystkich dróg gminnych. Wszystkie drogi powiatowe o długości 29,7 km posiadają nawierzchnię asfaltową. Podstawowym środkiem komunikacji zbiorowej gminy jest PKS za pomocą, którego można dojechać do m.in. Włocławka. Obszar do rewitalizacji obsługują linie autobusowe, zbiegające się miejscowości Boniewo. Komunikację kołową tworzy sieć dróg gminnych gruntowych oraz utwardzonych asfaltem. Miejscowość posiada połączenie poprzez drogi gminne z drogami powiatowymi: Nr 2914 Lubraniec -Boniewo-Cetty, Nr 2929 Osiecz Wielki- Chodecz.

Skomunikowanie obszaru do rewitalizacji oraz Gminy wiąże się z powiązaniem z drogami wyższego rzędu:

- droga krajowa nr 1 Gdańsk – Cieszyn w odległości około 30 km
- autostrada A-1 (północ – południe) – projektowana z węzłem Kowal
- autostrada A-2 (wschód – zachód) projektowana z węzłem Koło (woj. wielkopolskie)
- linie kolejowe: Śląsk – Porty (przez gm. Piotrków Kuj.), Piła – Kutno (przez gm. Włocławek. Chocień, Lubień Kuj.), które mogą mieć znaczenie dla rozwoju gminy Boniewo.

2. Gospodarka wodno-ściekowa w Gminie Boniewo

Stan gospodarki wodnej w Gminie Boniewo przedstawia się następująco:

Długość sieci wodociągowej na terenie Gminy to 119,3 km, która obsługuje 83,7% mieszkańców. Gmina Boniewo posiada 7,8 km sieci kanalizacyjnej obsługującej 13,9% mieszkańców. Udział ludności korzystającej z instalacji wodociągowej oraz kanalizacyjnej w Gminie Boniewo przedstawia się następująco:

Tabela 19. Mieszkańcy korzystający z instalacji w % ogółu ludności Gminy Boniewo

Wodociąg		Kanalizacja		Gaz	
2005	2013	2005	2013	2005	2013
%	%	%	%	%	%
82,0	83,7	11,2	13,9	0,0	0,0

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS i PGN Gminy Boniewo, 2016 r.

W zakresie zużycia i zaopatrzenia w wodę za pomocą sieci wodociągowej oraz gospodarki wodno - ściekowej w Gminie sytuacja przedstawia się następująco:

Tabela 20. Długość sieci wodociągowej i zużycie wody w Gminie Boniewo

Długość czynnej sieci rozdzielczej		Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	
2005	2013	2005	2013
km	km	m ³	m ³
116,0	119,3	-	26,6

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS i PGN Gminy Boniewo, 2016 r.

Tabela 21. Długość sieci kanalizacyjnej i odprowadzone ścieki w Gminie Boniewo

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej		Ścieki odprowadzone	
2005	2013	2005	2013
km	km	dam ³	dam ³
7,8	7,8	5,0	15,0

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS i PGN Gminy Boniewo, 2016 r.

Na terenie Gminy znajduje się oczyszczalnia ścieków o średniej dobowej przepustowości 135 m³. Na obszarach nie objętych systemem kanalizacyjnym, ścieki sanitarne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szambach).

Obszar do rewitalizacji objęty jest systemem gospodarki wodno-ściekowej Gminy.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się ze studni głębinowych oraz płytkich studni kopanych. Gminne ujęcie wody zlokalizowane jest w miejscowości Osiecz Mały i jest obecnie modernizowane. Gmina Boniewo jest w 100 % zwodociągowania tym samym obszar do rewitalizacji wyposażony jest w odpowiednią infrastrukturę zaopatrzenia w wodę.

Gmina wybudowała 317 przydomowych oczyszczalni na indywidualnych posesjach oraz dwie zbiorcze. W 2015 roku zostanie oddana do użytku kolejna oczyszczalnia zbiorcza w m. Kaniewo. Kolejne powstaną w latach następnych w miarę posiadanych środków finansowych. W planach modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków, budowa indywidualnych oczyszczalni oraz sieci kanalizacyjnej.

3. Gospodarka energetyczna i zaopatrzenie w ciepło i gaz w Gminie Boniewo

Gmina Boniewo jest zaopatrywana w energię elektryczną dzięki następującym liniom elektroenergetycznym:

- WN – 110 kV,
- SN – 15 kV,
- nN – 0,4 kV

Przez obszar gminy Boniewo przebiegają następujące linie energetyczne wysokiego napięcia:

- 110 GPZ Konin-GPZ Włocławek Lakiery z odgałęzieniami:
- 110 kV do GPZ Lubraniec (rejon wsi Grójec)

-110 kV do GPZ Kaliska (rejon wsi Otmianowo)

Na terenie Gminy znajdują się także elektrownie wiatrowe :

- elektrownia wiatrowa w miejscowości Boniewo działka numer 85/2, typu VESTAS V 52/850 KW o wysokości 60 m. sztuk -1. Poziom hałasu 44,9 dB(A)
- elektrownia wiatrowa w miejscowości Lubomin Leśny działki numer 52 i 46/2 typu ENERCCON o mocy 600 KW. Poziom hałasu 45 dB(A).
- maszt telefonii cyfrowej operatora sieci T-mobile w m. Otmianowo działka numer 229/2 o wysokości 52,0 m, stacja bazowa PTC; 3 anteny sektorowe Kathrein, 3 anteny radiolinii.

Zaopatrzenie w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach ciepła. Dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło wykorzystujące nośniki energii w postaci paliw stałych (przede wszystkim węgiel kamienny, miał węglowy, drewno i odpady z drewna). Kotłownie te nie tworzą zintegrowanego systemu ciepłowniczego.

Zaopatrzenie w ciepło odbywa się także poprzez kotłownie administrowane przez gminę -

- Urząd Gminy w Boniewie : piec olejowy typ N – 3 o mocy 58 KW zbiorniki o pojemności 2 tys. litrów,
- Zespół Szkół Gminnych w Boniewie : dwa kotły na paliwo stałe Q MAX 200 prod. Heiztechnik,
- budynki komunalne - kotłownie indywidualne opalane paliwem stałym/węglem/.

Zaopatrzenie w gaz: zgodnie ze „*Studium Możliwości Rozwoju Gazyfikacji (byłego) Województwa Włocławskiego*” istnieje możliwość zgazyfikowania gazem przewodowym gminy Boniewo od gazociągu wysokoprężnego systemu krajowego DN 500 Włocławek-Odolanów. Obecnie dla potrzeb gospodarstw domowych wykorzystywany jest gaz butlowy. Rada Gminy podjęła uchwałę o gazyfikacji gminy Boniewo.

4.Gospodarka odpadami

Gmina Boniewo korzysta z PSZOK-u na zasadzie zawartego porozumienia z gminą Choceń. Gmina Boniewo nie posiada składowiska odpadów. Na terenie gminy Boniewo obowiązuje selektywne zbieranie i odbiór odpadów komunalnych i zapewnienie odpowiedniego poziomu recyklingu, jak i również ograniczenia masy odpadów kierowanych do składowania.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Sołectwa wskazane do rewitalizacji ze względu na zagospodarowanie przestrzenne nie prezentują szczególnych walorów środowiskowych. Systemy zasilania mają charakter indywidualny i w dominującej większości wyposażone są w piece przystosowane do zasilania różnorodnym paliwem

stałym. Nie wszystkie są wysokowydajne, a więc mogą być przyczyną tzw. niskiej emisji, uciążliwej lokalnie, zwłaszcza przy niekorzystnych stanach pogody.

Główne elementy oddziaływania na środowisko z terenu sołectw dotyczą m.in.:

- źródeł linowych (główne ciągi komunikacyjne, drogi na terenie Gminy i transport indywidualny);
- źródeł powierzchniowych (niska emisja: indywidualne ogrzewanie domów zasobów mieszkaniowych, usługowych i użyteczności publicznej w lokalnych kotłowniach oraz paleniskach domowych).

Charakterystyka sołectw obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo

Osiecz Wielki

Powierzchnia

Powierzchnia sołectwa wynosi 5807909 m² w tym powierzchnia zdegradowana 151400 m²

Ludność

Ogólna liczba ludności 222 osoby. Liczba gospodarstw domowych 73, w tym korzystających z pomocy społecznej 21. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym 65 lat M i 60 lat K – 45 osób. Liczba osób w wieku 18- 64 M i 18-59 K- 132 w tym liczba bezrobotnych to 33 osoby Liczba dzieci w wieku do 17 lat- 45, w tym z zasiłkiem rodzinnym 40.

Charakterystyka terenu sołectwa

Rzeźba terenu sołectwa jest zróżnicowana i urozmaicona, ukształtowana podczas zlodowacenia północnopolskiego. Wysokości bezwzględne wynoszą 100-104 m npm, lokalnie w miejscach bardziej pagórkowatych dochodzą do 106 m npm.

Typ zabudowy

Na terenie sołectwa dominującym typem zabudowy są domy jednorodzinne oraz wielorodzinne usytuowane w centrum miejscowości sołectwa wzdłuż dróg gminnych oraz powiatowych. Domy wielorodzinne aktualnie stanowią własność prywatną. Obrzeża sołectwa charakteryzują się zabudową rozproszoną. Prywatne posesje to estetyczne, zadbane obejścia gospodarskie.

Obiekty kultury i turystyki

Zespół parkowo-dworski Osiecz Wielki:

Powierzchni ogólna 10,26 ha w tym park zajmuje powierzchnię 5,82 ha. Park tworzy bogaty starodrzew. Dwór dwukondygnacyjny wyposażony w energię elektryczną, wodę. Aktualnie

zamieszkuje kilka rodzin. W zespole znajduje się budynek podworski-oficyna murowana wyposażona w wodę i energię elektryczną.

Pałac pochodzi z połowy XIX w. Wieś wzmiankowana po raz pierwszy w 1322 r. W 1 poł. XVI w. należała do Osieckich, w 1557 r. wraz z sąsiednim Pyszkowem należała do Andrzeja Kretkowskiego, kasztelana kowalskiego. W 1566 r. wieś Osiecz major (królewska) była własnością Andrzeja de Cracov, zaś Osiecz minor (szlachecka - Osiecz Mały) należała do Łukasza Łubieńskiego, kolejnego kasztelana kowalskiego, miała wówczas 9 łanów. Ok. 1810 r. dobra należały do rodu Bnińskich. W 1870 r. składały się z folwarków: Osiecz Wielki, Osiecz Mały, Kucice, Bieżyn, Arciszewo, Wola Paruszevska oraz osiedla młyńskiego Uklejnica. Dla Bnińskich powstał tu w połowie stulecia obecny pałac. Z pocz. XX w. majątek stał się własnością Platerów. Za ich panowania pałac był wielokrotnie przebudowany i remontowany. Po II wojnie światowej majątek znacjonalizowano i stał się własnością Skarbu Państwa Polskiego. Pałac był remontowany w latach 1959-1961.

Pałac ma charakter późnoklasycystyczny. Jest to budynek murowany z cegły, otynkowany, piętrowy, prostokątny, z portykiem na osi frontu i dwiema parterowymi przybudówkami przy krótszych bokach oraz piętrowym ryzalitem przy elewacji tylnej, przedłużonym o część parterową. Układ wnętrza dwutraktowy z sienią i salonem na osi. Elewacja frontowa dziewięcioosiowa, z trójosiową częścią środkową. Poprzedzona portykiem czterokolumnowym o typie toskańskim w wielkim porządku oraz z jednoosiowymi pozornymi ryzalitami skrajnymi, ujętymi jak i część środkowa pasami boniowań. Ponad gzymsem koronującym nad portykiem i ryzalitami skrajnymi znajdują się trójkątne przyczółki. Okna w obramieniach opaskowych, na parterze zwieńczone gzymсами. Ryzalit w elewacji tylnej również zwieńczony trójkątnym szczytem. Dach niski, czterospadowy. Nad ryzalitami dachy dwuspadowe, kryte papą. Pawilon ogrodowy w typie holenderski. Murowany z cegły, otynkowany, złożony z członu parterowego i piętrowego, do którego przybudowana jest wieża o czterech kondygnacjach. Dwie dolne rozdzielone zostały gzymсами opaskowymi. Okna wieży zamknięte półkoliście i kuliście w boniowanych obramieniach. W zwieńczeniu taras z balustradą w formie krenelaża. W narożu między wieżą a częścią parterową ganek wsparty na filarze. Dachy dwuspadowe, niskie, kryte papą.

Park krajobrazowy z 1 poł. XIX w. o powierzchni około 6ha. Ze stawem usytuowanym w płn. części założenia i cennym starodrzewem. Ciekawostką parku jest znajdujące się tam grodzisko - owalny półwysep otoczony stawem podmokłym w kształcie księżycy.

Inne obiekty o charakterze zabytkowym

Wśród pozostałych obiektów zabytkowych wymienić należy:

- Spichlerz klasycystyczny, mur. z 1 poł. XIX w
- Oficyna, mur. z 1 poł. XIX w.

- Stajnia mur. z 1 poł. XIX w., ruiny
- Wozownia, mur. z 1 poł. XIX w., ruiny
- Pawilon ogrodowy z 3 ćwierci XIX w
- Murowane ogrodzenie z 1 poł. XIX w

Największy zachowany kompleks leśny to Uroczysko Osiecz Wielki. Przeważają kompleksy lasów państwowych, których zarządcą jest Nadleśnictwo Kutno z siedzibą w Chrośnie.

Jerzmanowo

Sołectwo składa się z dwóch miejscowości Jerzmanowo oraz Kaniewo

Powierzchnia

Powierzchnia sołectwa 4859326 m² w tym powierzchnia zdegradowana 4500 m².

Ludność

Ogólna liczba ludności 264 osoby. Liczba gospodarstw domowych 64, w tym korzystających z pomocy społecznej 9. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym 65 lat M i 60 lat K – 57 osób. Liczba osób w wieku 18- 64 M i 18-59 K- 169 w tym liczba bezrobotnych – 32 osoby. Liczba dzieci w wieku do 17 lat- 33 w tym z zasiłkiem rodzinnym 18.

Charakterystyka terenu sołectwa

Rzeźba terenu sołectwa jest zróżnicowana i urozmaicona, ukształtowana podczas zlodowacenia północnopolskiego. Wysokości bezwzględne wynoszą 100-104 m npm, lokalnie w miejscach bardziej pagórkowatych dochodzą do 106 m npm.

Typ zabudowy

Na terenie sołectwa dominującym typem zabudowy są domy jednorodzinne oraz wielorodzinne usytuowane w centrum miejscowości sołectwa wzdłuż dróg gminnych oraz powiatowych. Domy wielorodzinne aktualnie stanowią własność prywatną. Obrzeża sołectwa charakteryzują się zabudową rozproszoną. Prywatne posesje to estetyczne, zadbane obejścia gospodarskie.

Kaniewo

W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa wrocławskiego. Obecnie wieś typowo rolnicza. Do 2001 roku ośrodek wydobywczy kredy jeziornej (dwie kopalnie odkrywkowe). W miejscowości znajduje się XIX-wieczny pałac rodu Siewierskich.

Na terenie Kaniewa znajduje się Zespół dworski, 2 poł. XIX, 1912-1914 r., nr rej.: 151/A z 15.09.1984.

Dwór z lat 1912-1914. Dwór gruntownie wyremontowany w roku 1980. Obiekt został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 151, 15 września 1984 roku. Dach budynku ma pokrycie ceramiczne. Kubatura obiektu wynosi 3660 m³, a powierzchnia użytkowa 670 m². Wewnątrz budowli znajduje się dwadzieścia sześć pomieszczeń.

Teren po wydobyciu kredy jeziornej w Kaniewo został sprzedany. Aktualnie na tym terenie powstał Majątek Kaniewo położony w samym sercu Kujaw w niezwykle sposób łączy tradycję z nowoczesnością. Jest jedynym w regionie centrum gastronomiczno-konferencyjnym oferującym taką różnorodność usług i wyjątkową atmosferę polskiego dworku. Naszą specjalnością jest organizacja imprez okolicznościowych, cateringu, konferencji biznesowych i szkoleń, a także imprez plenerowych w malowniczym sąsiedztwie Łowiska Kaniewo.

Na terenie sołectwa była kolejka wąskotorowa. Została wybudowana w 1910 roku razem z linią kolejową z Jerzmanowa należącą do Cukrowni Brześć Kujawski. Aktualnie znajdują się czesioowo tory oraz budynek PKP zamieszkały.

Na terenie sołectwa znajduje się sklep ogólnospożywczy prowadzony przez indywidualnego przedsiębiorcę.

Główne problemy i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo

Główne problemy i potencjały rozwojowe obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo zestawiono poniżej.

Tabela 22. Główne problemy i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo

Sfera	Zjawiska problemowa	Potencjały rozwoju
Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> Występowanie we wskazanych do rewitalizacji sołectwach Gminy Boniewo większego niż średnia w Gminie odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym, Niska aktywność społeczna i gospodarcza oraz edukacyjna mieszkańców obszaru, Większy niż przeciętnie w Gminie udział osób bezrobotnych w grupie ludności w wieku produkcyjnym Większa niż średnia w gminie liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny Mały potencjał przestrzeni publicznych, służących integracji społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktura i przestrzeń do zagospodarowania na cele społeczne Warunki dla rozwoju aktywności społecznej oraz integracji mieszkańców
Pozostałe sfery (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno - funkcjonalne,	<ul style="list-style-type: none"> Występowanie terenów zdegradowanych Brak przestrzeni i terenów na cele aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie infrastruktury społecznej Potencjał ludnościowy obszaru rewitalizacji Dostępna infrastruktura techniczna w tym środowiskowa

infrastrukturalne)		na obszarze rewitalizacji <ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo dobre położenie terenu sołectw do rewitalizacji
--------------------	--	--

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Boniewo

V. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji odnosi się do określenia stanu obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych i obejmuje okres do 2023 r. Wizja obszaru uwzględnia wszystkie sfery rozwoju Gminy, w których zdiagnozowano negatywne zjawiska społeczne i przestrzenne, jakie legły u podstaw wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Wizja obszaru po rewitalizacji obrazuje przyszły wizerunek przedmiotowego obszaru rewitalizacji, a więc jest stanem, do którego dążyć będzie Gmina Boniewo, poprzez realizację zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych. Określenie wizji rewitalizacji ma na celu ukierunkowanie tego procesu dla uzyskania spójności działań społeczno-gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych na rzecz obszaru rewitalizacji Gminy Boniewo.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji. Przeprowadzone konsultacje społeczne w drodze bezpośrednich spotkań konsultacyjnych w Gminie oraz wskazania wynikające z Ankiety mieszkańców (załączniki do Programu Rewitalizacji), pokazały, że najbardziej oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji według mieszkańców Gminy są:

- wsparcie w zakresie aktywizacji społecznej oraz integracji mieszkańców,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych na cele społeczne, rekreacyjne, edukacji w tym zawodowej oraz integracyjne mieszkańców, a także stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego.
- poprawa stanu infrastruktury gminnej, w tym zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych w obszarach rewitalizacji.

W oparciu o wyniki analiz i powyższe wskazania, sformułowano następującą wizję obszaru po rewitalizacji:

WIZJA STANU GMINY BONIEWO PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Gmina Boniewo miejscem o dobrej jakości życia dla mieszkańców, dysponująca zagospodarowaną przestrzenią dla integracji mieszkańców, oferująca dostęp do usług społecznych, edukacyjnych, gospodarczych i społecznych kulturalnych i rekreacyjno-turystycznych.

Wizja powyższa jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe tj. przygotowania nowoczesnej infrastruktury, zapewniającej atrakcyjne warunki dla integracji oraz aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przy zapewnieniu dobrych warunków zamieszkania, edukacji, opieki społecznej oraz zdrowotnej dla mieszkańców.

Sytuacja kryzysowa będąca punktem wyjścia dla sformułowania wizji została szczegółowo opisana w rozdziale pt. „Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji” i wiąże się m.in. z ujawnioną niższą aktywnością mieszkańców (zarówno w sferze aktywności społecznej, jak i zawodowej), niską integracją społeczności.

Dla zrealizowania nakreślonej wizji rewitalizacji kluczowy jest udział mieszkańców, których aktywność zostanie pobudzona w wyniku realizacji projektów rewitalizacyjnych, zakładających umocnienie wspólnotowych relacji przy wykorzystaniu powstałej infrastruktury.

5.1. Koncepcja rewitalizacji Gminy Boniewo

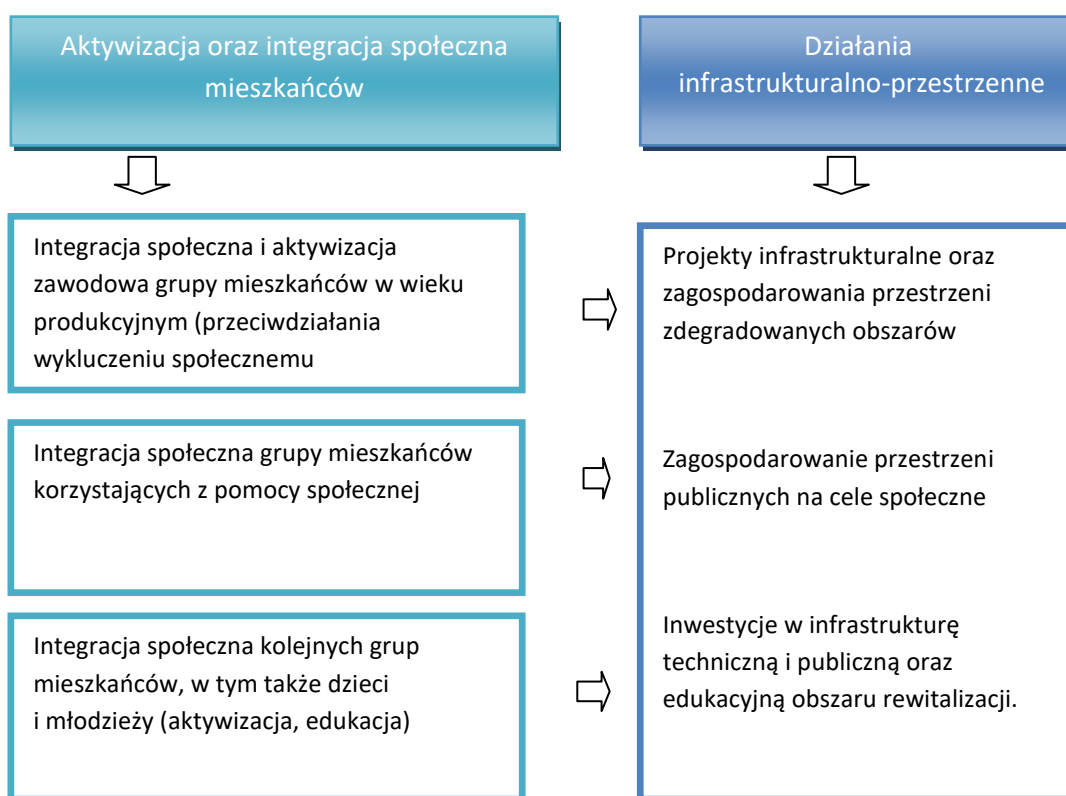
Koncepcja rewitalizacji Gminy Boniewo polegać będzie na realizacji programu rozwoju społeczno-infrastrukturalnego oraz przestrzennego, mającego na celu trwałą zmianę postaw społecznych tj. wzmocnienie aktywności społecznej, aktywności zawodowej mieszkańców oraz integracji społecznej. Zakłada się, że działania w sferze społecznej powinny być prowadzone:

- 1) wobec osób w wieku poprodukcyjnym w celu zapewnienia ich aktywności społecznej i integracji ze społecznością lokalną,
- 2) wobec osób zagrożonych wykluczeniem z powodu związania z systemem pomocy społecznej poprzez działania na rzecz ich integracji z mieszkańcami i wspólnotą Gminy,
- 3) wobec osób bezrobotnych poprzez tworzenie rozwiązań na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej,
- 4) wobec młodych mieszkańców Gminy poprzez tworzenie dobrych perspektyw edukacyjnych, zawodowych, szczególnie poprzez działania na rzecz poprawy edukacji na obszarach wiejskich.

Uzupełnieniem działań integracyjnych będą elementy projektów uwzględniające działania na rzecz rozwoju infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni gminnej, a także komplementarne projekty na całym obszarze zdegradowanym Gminy. Wobec osób dorosłych (w wieku produkcyjnym) – główną ideą interwencji będzie zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, a więc pośrednio – zmniejszenie zależności od systemu pomocy społecznej oraz wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej (osoby bezrobotne). Ważne znaczenie w procesie rewitalizacji posiadać będą działania integrujące społeczność lokalną i poprawiające ogólny, szeroko rozumiany poziom rozwoju społecznego – wpływające na kształtowanie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz wykształcenie postaw aktywności zawodowej i społecznej. W zakresie działań na rzecz osób młodych przewidziano wzmocnienie postaw ukierunkowanych na edukację. Wzmacniając integrację i aktywizację określonych grup mieszkańców rewitalizacja Gminy przyniesie zakładane efekty w obszarze ograniczenia zjawisk wykluczeń społecznych, zwiększenia integracji i wzmocnienie użyteczności określonych grup mieszkańców w budowie potencjału lokalnego. Projekty społeczne

wymagać będą podejmowania inwestycji infrastrukturalnych, związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych. Infrastruktura ta będzie wykorzystywana do prowadzenia działań edukacyjnych oraz integrujących lokalną społeczność. Warunkiem powodzenia planowanych powyżej działań społecznych w procesie rewitalizacji Gminy Boniewo, jest realizacja inwestycyjnych działań infrastrukturalnych. Z punktu widzenia finansowania interwencji, przyjęto założenia zrealizowania projektów łączących działania w ramach EFS i działania w ramach EFRR. Zgodnie z przyjętą koncepcją rewitalizacji projekty rewitalizacji zakładają realizację działań w obszarze społecznym i posiadają wyodrębnioną część interwencji infrastrukturalnej tj. działania w sferze funkcjonalno-przestrzennej. Warunkiem działań infrastrukturalnych jest niezbędność inwestycji dla celów społecznych. Poniżej zaprezentowano w formie schematycznej koncepcję rewitalizacji Gminy Boniewo.

Rys.7. Koncepcja rewitalizacji Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne*

Koncepcja rewitalizacji Gminy Boniewo zakłada, iż dla realizacji zamierzeń społecznych wymagane będą działania inwestycyjne infrastrukturalno-przestrzenne – warunkujące możliwość podjęcia działań społecznych.

Rewitalizację w sołectwach Obszaru Rewitalizacji zamierza się przeprowadzić zgodnie z celem D, określonym w rozdziale 6.4.2 „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, to znaczy: „zwiększenie partycypacji w życiu społecznym

dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej”, przy położeniu nacisku na kształtowanie postaw wpływających na poprawę szans na rynku pracy (wymiernym efektem aktywizacji społeczności ma być przede wszystkim poprawa sytuacji materialnej mieszkańców także poprzez zwiększenie dochodów osób już pracujących – w sferze wskaźnikowej będzie to oddziaływanie na wskaźniki: liczby bezrobotnych, liczby osób, które podjęły pracę, liczby rodzin, które zyskują świadczenia z pomocy społecznej ze względu na sytuację materialną).

5.2. Zakładane efekty rewitalizacji na terenie Gminy Boniewo

Przyjmuje się, iż planowane w wyniku procesu rewitalizacji Gminy Boniewo działania doprowadzą przede wszystkim do zmian postaw mentalności mieszkańców rewitalizowanych obszarów, w kierunku kształtowania postaw aktywności w sferze społecznej i zawodowej oraz edukacyjnej.

Rewitalizacja pozwoli na realizację programu rozwoju społecznego, mającego na celu trwałą zmianę przede wszystkim postaw społecznych w zakresie aktywności społecznej. W grupie osób w wieku produkcyjnym (osoby dorosłe) końcowym efektem będzie zakładana większa integracja tej grupy mieszkańców w ramach społeczności lokalnej oraz ich aktywność w zakresie rozwoju społecznego, jak i rozwoju gospodarczego, która doprowadzi do poprawy sytuacji materialnej zauważalnej części mieszkańców (aktywność na polu zawodowym, podniesienie kwalifikacji i umiejętności, zdobycia nowych umiejętności, aktywność na polu prowadzenia własnych działań zawodowych). Zakłada się także poprawę sytuacji rodzin, które w wyniku działań rewitalizacyjnych uzyskają szansę zmiany dotychczasowej sytuacji życiowej i wyjścia z zagrożenia wykluczenia spowodowanego długotrwałym procesem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Poza integracją i aktywizacją społeczną Program oddziaływać będzie na postawy obywatelskie i prospołeczne np. poprzez stymulowanie i rozwijanie zainteresowań, edukację młodzieży, stymulowanie impulsów rozwojowych.

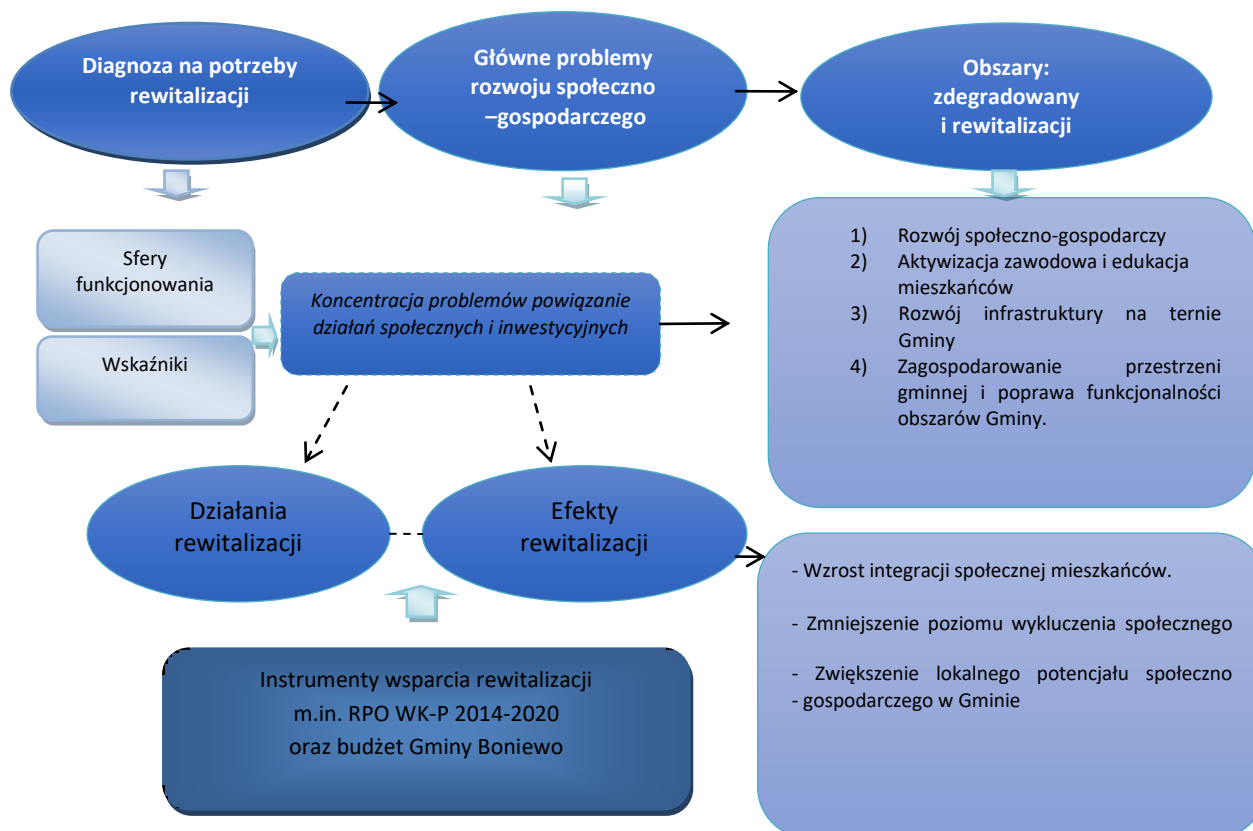
Powyższe założenie rewitalizacji Gminy Boniewo przyjęto w wyniku analizy stanu rozwoju wszystkich trzech sołectw obszaru zdegradowanego, przeprowadzonych z mieszkańcami konsultacji społecznych, analiz formalnych możliwości realizacji określonych przedsięwzięć w ramach programów rewitalizacji dla wyznaczonych do rewitalizacji sołectw.

Zakładane efekty rewitalizacji Gminy Boniewo w wymiarze ogólnym, wiązać będą się m.in. z:

- poprawą integracji oraz aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców,
- ukształtowaniem lepszej przestrzeni życiowej w Gminie,
- zwiększeniem zaangażowania mieszkańców w sprawy rozwoju własnych sołectw,
- zwiększoną funkcjonalnością w wyniku zagospodarowania przestrzeni publicznych Gminy,

- lepszą dostępnością i większą funkcjonalnością bazy dla integracji społecznej (przestrzeni wspólnych i/lub instytucji kultury, rekreacji oraz turystyki).

Rys.8. Zakładane efekty rewitalizacji na terenie Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne*

Koncentracja problemowa powoduje, iż na obszarze rewitalizacji działania ukierunkowane zostaną na rozwiązanie specyficznego problemu przy zastosowaniu odpowiednich instrumentów interwencji. W ten sposób uzyskana zostanie wartość dodana rewitalizacji Gminy w postaci zwiększenia aktywności społecznej w powiązaniu z rozwojem infrastruktury i uporządkowaniem przestrzeni publicznej.

VI. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W odpowiedzi na zidentyfikowane negatywne zjawiska na etapie Diagnozy przeprowadzonej na potrzeby rewitalizacji oraz w wyniku konsultacji społecznych, wyznaczono w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów społecznych cele rewitalizacji i odpowiadające im działania, służące eliminacji lub ograniczeniu tych zjawisk. Cele rewitalizacji odnoszą się do sfery społecznej oraz przestrzenno - funkcjonalnej Gminy. Cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu

rewitalizacji w roku 2023. Odnosząc się do wytycznych *Zasad rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim* w niniejszym Programie uwzględniono następujące cele rewitalizacji:

- Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.
- Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.

Cele rewitalizacyjne i kierunki działań w Gminie Boniewo odpowiadają problemom zidentyfikowanym w procesie opracowania Programu rewitalizacji.

6.1. Cel główny rewitalizacji Gminy Boniewo

Celem głównym rewitalizacji Gminy Boniewo jest:

Rozwój Gminy Boniewo w wyniku rewitalizacji obszaru oraz integracji społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy

Długofalowym wynikiem procesu rewitalizacyjnego Gminy jest zrównanie rozwoju obszarów poddanych rewitalizacji z pozostałymi obszarami Gminy pod względem jakościowym i funkcjonalnym. Poniżej sformułowano cele szczegółowe, będące pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023, które są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w całej Gminie (poziom lokalny) oraz w województwie kujawsko-pomorskim (poziom regionalny).

6.2. Cele szczegółowe rewitalizacji

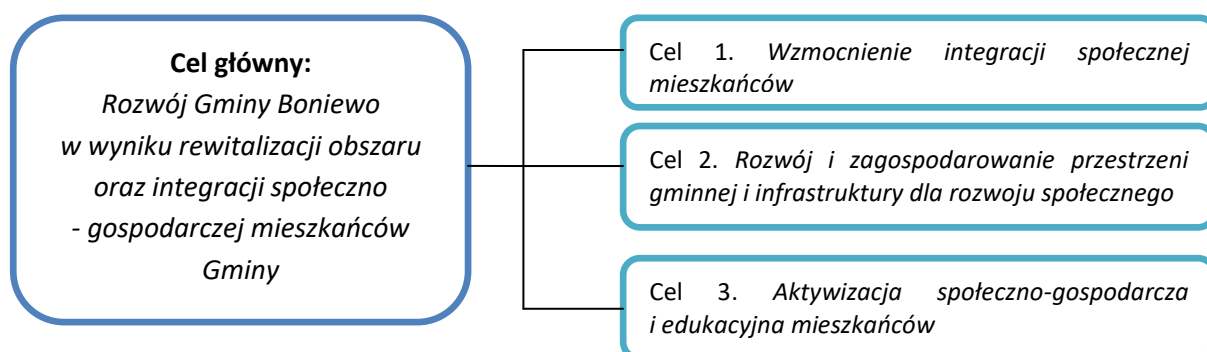
Cel główny rewitalizacji Gminy Boniewo zostanie osiągnięty przez realizację trzech celów szczegółowych.

Cel 1. *Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców.*

Cel 2. *Rozwój i zagospodarowanie przestrzeni gminnej i infrastruktury dla rozwoju społecznego.*

Cel 3. *Aktywizacja społeczno-gospodarcza i edukacyjna mieszkańców.*

Rys. 9. Cele rewitalizacji Gminy

Źródło danych: *opracowanie własne*

Powyższe cele rewitalizacji Gminy Boniewo odnoszą się do zidentyfikowanych, konkretnych zjawisk problemowych. Wszystkie cele wzajemnie się uzupełniają, dzięki czemu zapewniają komplementarność i spójność kierunków rewitalizacji oraz wpływają na koncentrację działań pod względem przestrzennym (obszar rewitalizacji) oraz problemowym (komplementarność problemowa – uzupełniające się działania w ramach projektów).

Równoległa realizacja wskazanych powyżej celów rewitalizacji pozwoli na osiągnięcie zintegrowanego podejścia do procesu rewitalizacji Gminy Boniewo.

6.3. Opis celów rewitalizacji Gminy Boniewo

Cel 1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców.

Cel 1 odpowiada zidentyfikowanym problemom w sferze społecznej tj. starzenie się społeczności i konieczność podjęcia integracji społecznej mieszkańców także, jako problemu demograficznego w Gminie, a także niedostatek ekonomiczny części rodzin i problemy opiekuńcze w rodzinach (pomoc społeczna w skali większej niż w pozostałych obszarach w gminie Boniewo dla dzieci do lat 17).

Cel 1 koncentruje się na rewitalizacji zwiększającej szanse rozwojowe Gminy w związku z integracją społeczną mieszkańców. Istotnym elementem jest wzmocnienie kompetencji społecznych, także poprzez zapewnienie odpowiedniej przestrzeni, infrastruktury i obiektywna cele integracji określonych grup mieszkańców. Jednym z aspektów jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców, dlatego Cel 1 obejmuje ingerencję w zakresie sfery problemów związanych z korzystaniem mieszkańców z pomocy społecznej, problemów wynikających z utrzymującego się bezrobocia, systemu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także wsparcia grup społeczności lokalnych w celu wyrównywania ich dostępności do określonych kompetencji. W ramach tego celu rewitalizacja obejmie tworzenie odpowiednich warunków i zachęcenie organizacji oraz grup społeczności do włączania się we wspólne przedsięwzięcia dla inicjowania zmian na rzecz swojego otoczenia. Prowadzić to będzie do trwałej identyfikacji z miejscem zamieszkania, a także budowania tożsamości lokalnej mieszkańców. Cel ten przyczyni się do rozwoju współpracy grup mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz instytucji na obszarach lokalnych objętych rewitalizacją.

Cel 2. Rozwój i zagospodarowanie przestrzeni gminnej i infrastruktury dla rozwoju społecznego.

Cel 2 odnosi się do zidentyfikowanego występowania terenów i przestrzeni zdegradowanych w sołectwach wskazanych do rewitalizacji, a także braku zagospodarowania przestrzeni publicznych

dla celów społecznych i integracji mieszkańców oraz problemów środowiskowych np. występowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na niską emisję.

Kształtowanie przyjaznej i funkcjonalnej przestrzeni gminnej zapewni odpowiednie warunki wzrostu społeczno-gospodarczego Gminy i posiadania zagospodarowanej przestrzeni przyjaznej środowisku. Miejsca takie w sposób naturalny będą oddziaływać także na całe obszary, wpływając pozytywnie na zmiany społeczno-gospodarcze. Cel ten obejmuje działania na rzecz poprawy stanu infrastruktury technicznej oraz jakości terenów publicznych dla działań integrujących np. poprzez nadanie terenom nowej funkcji, czy wzmocnienie wykorzystania rekreacyjnego przestrzeni Gminy także w powiązaniu z przedsięwzięciami Lokalnej Grupy Działania. Zintegrowanie przestrzeni w wyniku rewitalizacji oznaczać będzie realizację działań infrastrukturalnych w powiązaniu z funkcjami społecznymi rewitalizacji. Planowane działania dla realizacji celu 2 dotyczyć będą w szczególności: odnowy i rozwoju terenów zielonych, poprawy jakości ciągów komunikacyjnych wraz z modernizacją infrastruktury technicznej ochrony środowiska, a także poprawy bezpieczeństwa mieszkańców oraz przygotowania przyjaznych i bezpiecznych atrakcyjnych miejsc służących integracji społeczności lokalnej. W ramach realizacji celu nastąpi zapewnienie spójnego ładu przestrzennego i uporządkowanie kluczowych elementów infrastruktury publicznej.

W zakresie tego celu uwzględniono rozwój infrastruktury społecznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców w zakresie potrzeb rekreacyjnych i turystyki, spędzania wolnego czasu, integracji społeczności lokalnej, edukacji. Realizacja wyżej opisanych działań pozwoli na pozyskanie nowej przestrzeni publicznej na cele aktywizujące mieszkańców oraz wzmocnianie więzi lokalnych. Ukierunkowanie rewitalizacji na ten cel oznaczać będzie także zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych, zdewastowanych, zdekapitalizowanych. Adaptacja takich przestrzeni spowoduje wzrost integracji oraz aktywności społecznej mieszkańców.

Cel 3. Aktywizacja społeczno-gospodarcza i edukacyjna mieszkańców.

Cel 3 odnosi się do problemu niskiej aktywności społeczna i zawodowa mieszkańców, czego wyrazem jest większy od przeciętnego w Gminie udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz niskiej aktywności zawodowej mieszkańców z uwagi na większy niż przeciętnie w Gminie udział osób w wieku poprodukcyjnym. W ramach tego celu założono pobudzenie aktywności gospodarczej oraz zawodowej i edukacyjnej mieszkańców na obszarach rewitalizacji. Stanowi to podstawę dla możliwego rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy w jednej z jej form – spółdzielczości socjalnej. Rozwój form ekonomii społecznej w ramach rewitalizacji ma szczególne znaczenie w integracji środowisk lokalnych, a przez to w procesie integracji i włączeniu społecznemu marginalizowanych grup. Elementy realizacji działań w formie podmiotów ekonomii społecznej

stanowić mogą część procesu aktywizacji zawodowej mieszkańców. Powstawanie podmiotów ekonomii społecznej, czy spółdzielni socjalnych powinno być naturalną formą wsparcia aktywizacji zawodowej i społecznej w wyniku rewitalizacji. Spółdzielczość socjalna, aktywizująca mieszkańców, stanowić może jedno z bardziej efektywnych narzędzi włączenia partnerów społecznych w rewitalizację oraz praktyczne rozwiązanie w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz administracją publiczną w oparciu o formułę partnerstwa.

Ważnym elementem zapewnienia osiągnięcia Celu 3 programu będzie realizacja inicjatyw lokalnych z udziałem organizacji społecznych – potencjalnych partnerów społecznych Programu.

Każdy z powyższych celów rewitalizacji monitorowany będzie poprzez analizę wartości wskaźników Programu Rewitalizacji. Poniżej zestawiono wskaźniki produktów i rezultatów Programu rewitalizacji Gminy Boniewo

Tabela 23. Wskaźniki produktów i rezultatów programu rewitalizacji Gminy Boniewo

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy
Wskaźniki produktu		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem środowiskowym w programie rewitalizacji	0	468
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	0	127
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (m ²)	0	10667235
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na obszarach rewitalizowanych (szt.)	0	3
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt i urządzenia (szt.)	0	1
Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie (szt.)	0	1
Wskaźniki rezultatu		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – (osoby)	0	127
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – osoby	0	56
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie	0	20

z pracującymi na własny rachunek) – osoby:		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek	0	10
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów (osoby)	0	468

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Gminy Boniewo*

Dla realizacji wyznaczonych wyżej celów niezbędne jest określenie kierunków działań, które wpłyną również na osiągnięcie wyznaczonej wizji obszaru po rewitalizacji.

Cele Programu Gmina zamierza zrealizować za pomocą następujących kierunków (czyli grup działań):

Kierunek 1: Aktywizacja społeczna, edukacyjna i zawodowa mieszkańców

Kierunek 2: Przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym w sołectwach stanowiących obszar do rewitalizacji

Kierunek 3: Rozwój infrastruktury dla rozwoju społecznego i integracji mieszkańców w wyniku procesu rewitalizacji.

Planowane kierunki działań na obszarach rewitalizacji Gminy Boniewo zakładają m.in.:

- wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców,
- wspieranie osób i rodzin ze środowisk dotkniętych problemami społecznymi (wykluczenie społeczne, alkoholizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc w rodzinie),
- zwiększanie aktywności mieszkańców w wyniku inicjatyw społecznych i edukacyjnych,
- kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród społeczności,
- podnoszenie kwalifikacji i umiejętności edukacyjnych oraz zawodowych mieszkańców,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne,
- poprawa infrastruktury na terenie Gminy.

Przyjęte do realizacji kierunki działań wynikają z określonego celu głównego *Programu Rewitalizacji* oraz jego celów szczegółowych. Ich realizacja wpłynie na osiągnięcie zdefiniowanej wizji obszaru rewitalizacji po rewitalizacji.

VII. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań rewitalizacyjnych na lata 2017 -2023, przyjęto Listę głównych projektów i Listę uzupełniających projektów rewitalizacyjnych Gminy Boniewo. Poza listą główną projektów odnoszących się bezpośrednio do wyznaczonego obszaru rewitalizacji Gminy

Boniewo, zaplanowano projekty komplementarne na obszarze zdegradowanym mające na celu wzmocnienia procesu rewitalizacji oraz zintegrowanie działań rewitalizacyjnych. Projekty komplementarne realizowane będą na terenie sołectw: Osiecz Mały i Łąki Wielki, gdzie zidentyfikowano niekorzystne zjawiska społeczne w skali ponadprzeciętnej, jednak obszarowo nie weszły one w skład obszaru do rewitalizacji z uwagi na przekroczenia dopuszczalnych limitów.

Na projekty rewitalizacyjne na obszarze rewitalizacji składają się określone działania, w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, infrastrukturalno-technicznym, a także oddziaływaniu przestrzennym oraz środowiskowym. Projekty listy głównej są bezpośrednio powiązane z treścią oraz celami Programu. Przedstawione projekty wpisują się w zidentyfikowane problemy obszaru rewitalizacji. Proponowane działania infrastrukturalne w tych projektach wynikają z podejmowanych w ramach projektów działań społecznych.

Poniżej wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji projekty rewitalizacyjne.

Tabela 24. Lista główna projektów *Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt /nazwa	Typ projektu	Opis projektu					Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
				Zakres realizowanych zadań	Podmiot realizujący	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Prognozowane rezultaty	
<i>Cel 3. Aktywizacja społeczno-gospodarcza i edukacyjna mieszkańców.</i>									
Jerzmanowo Osiecz Wielki	Aktywizacja mieszkańców OR Gminy Boniewo	1.Aktywizacja mieszkańców OR Gminy Boniewo	Społeczny	Zadania mają na celu prowadzenie aktywizacji społeczno - zawodowej mieszkańców Gminy Boniewo poprzez zorganizowanie i przeprowadzenie warsztatów, szkoleń podnoszących kompetencje lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne , pokazów , spotkań podsumowujących, integracyjnych , zajęć pozalekcyjnych . Grupę docelową projektu stanowią osoby zamieszkałe w gm. Boniewo w obszarze rewitalizacji sołectwach Jerzmanowo i Osiecz Wielki (OR) pow. wrocławski zagrożone społecznym wykluczeniem w tym osoby bezrobotne oraz osoby starsze 50 plus. Projekt będzie miał oddziaływanie także poza Obszar Rewitalizacji z uwagi na wykorzystanie istniejącej infrastruktury Zespołu Szkół w miejscowości Boniewo dla prowadzenia części zajęć	Gmina Boniewo	Jerzmanowo Osiecz Wielki Gmina Boniewo	76.600,00	1.Liczba obiektów zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – szt.1 2.Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach szt. 1 3.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby: 100	Protokół Lista obecności Umowa z wykonawcą

			<p>uczestników. Zostaną zorganizowane i przeprowadzenie warsztaty, szkolenia podnoszące kompetencje lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne, pokazy, spotkania podsumowujące, integracyjne, zajęcia pozaszkolne w tym zajęcia nauki pływania oraz poszerzające zainteresowania. Oczekiwania potencjalnych uczestników projektu związane są ze zdobyciem kwalifikacji/umiejętności zawodowych, nauką poszukiwania pracy, poznaniem specyfiki wybranych zawodów, wiarą we własne możliwości, pokonaniem nieśmiałości w kontaktach z innymi, rozwojem zainteresowań i umiejętności.</p> <p>Projekt skierowany jest do mieszkańców Obszaru Rewitalizacji Gminy Boniewo w tym osób bezrobotnych oraz osób starszych 50 plus. Gminy położonej w powiecie wrocławskim województwie kujawsko-pomorskim. Boniewo to gmina typowo rolnicza na terenie, której nie ma zarejestrowanych większych zakładów pracy oraz typowo rolniczy charakter gminy powoduje wzrastające bezrobocie.</p> <p>Wzrost bezrobocia pociąga za sobą wzrost wskaźnika osób korzystających z pomocy Gminnego</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				Ośrodka Pomocy Społecznej. Z każdym rokiem wzrasta ilość kobiet objętych bezrobociem, dlatego w grupie odbiorców projektu znajdują się kobiety.					
Osiecz Wielki	Rewitalizacja miejscowości Osiecz Wielki Kaniewo, Osiecz Mały	2. Rewitalizacja miejscowości Osiecz Wielki	Społeczny i Infrastrukturalny	<p>Celem rewitalizacji jest również zwiększenie aktywności mieszkańców na płaszczyźnie społecznej, kulturalnej, rozwijanie ich zdolności przedsiębiorczych, odbudowaniu więzi społecznych i tworzeniu nowych, sprzyjających aktywności, poprzez wsparcie modernizacji infrastruktury podstawowej</p> <p>Nie jest to jedynie modernizacja istniejącej zabudowy. Zadaniem rewitalizacji jest przede wszystkim odwrócenie negatywnych trendów takich jak:</p> <p>1) degradacja przestrzeni, zanik funkcji danego obszaru, czy brak dostosowania tych funkcji do potrzeb mieszkańców ,</p> <p>2) występowanie negatywnych zjawisk społecznych (patologie, bezrobocie, przestępczość, uzależnienia, niski poziom wykształcenia)</p> <p>Projekt ma za zadanie działania infrastrukturalne przyczyniające się do rewitalizacji społeczno-gospodarczej gminy Boniewo .</p> <p>Przedmiotowy obszar obejmuje budynki publiczne OR będące własnością Gminy Boniewo</p>	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Gmina Boniewo	738 000,00	<p>1.Liczba obiektów zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – szt.3</p> <p>2.Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach szt. 3</p> <p>3.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby: 100</p>	<p>Pozwolenia i decyzje inwestycyjne. Protokół odbioru robót budowlanych, Umowa z wykonawcą</p>

				<p>aktualnie z uwagi na konieczność modernizacji nie w pełni wykorzystane . Teren przy wytypowanych budynkach jest obecnie w pełni niezagospodarowany. Gmina Boniewo uwzględniając potrzeby mieszkańców gminy w z zakresie wygospodarowania miejsca na prowadzenie warsztatów, szkoleń ,spotkań przyczyniających się do wzrostu aktywizacji a tym samym ożywienia życia mieszkańców gminy wiejskiej o wysokim procencie bezrobocia.</p>					
Cel 2. Rozwój i zagospodarowanie przestrzeni gminnej i infrastruktury dla rozwoju społecznego.									
Osiecz Wielki	Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Osiecz Mały, Osiecz Wielki, Żurawice.	3. Modernizacja infrastruktury	Infrastrukturalny	Poprawa infrastruktury drogowej Gmina Boniewo	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Gmina Boniewo	425 000,00	1.Długość zmodernizowanych dróg na rewitalizowanym obszarze – szt.3 2.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby: 468	Pozwolenia i decyzje inwestycyjne. Protokół odbioru robót budowlanych, Umowa z wykonawcą.
Osiecz Wielki	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Osiecz Wielki Gmina Boniewo	4. Modernizacja infrastruktury	Infrastrukturalny	Poprawa infrastruktury drogowej Osiecz Wielki	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Gmina Boniewo	130 000,00	1.Długość zmodernizowanych dróg na rewitalizowanym obszarze – szt.3 2.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby:100	Pozwolenia i decyzje inwestycyjne. Protokół odbioru robót budowlanych, Umowa z wykonawcą.

Osiecz Wielki	Przebudowa drogi w Osieczu Wielkim.	5. Modernizacja infrastruktury	Infrastrukturalny	Poprawa infrastruktury drogowej Osiecz Wielki	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Gmina Boniewo	100 000,00	1.Długość zmodernizowanych dróg na rewitalizowanym obszarze – szt.3 2.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby:100	Pozwolenia i decyzje inwestycyjne. Protokół odbioru robót budowlanych, Umowa z wykonawcą.
Osiecz Wielki	Przebudowa drogi w Bierzyn – Osiecz Wielki	6. Modernizacja infrastruktury	Infrastrukturalny	Poprawa infrastruktury drogowej Osiecz Wielki	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Gmina Boniewo	400 000,00	1.Długość zmodernizowanych dróg na rewitalizowanym obszarze – szt.3 2.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 468	Pozwolenia i decyzje inwestycyjne. Protokół odbioru robót budowlanych, Umowa z wykonawcą.
Jerzmanowo	Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Jerzmanowo-Kaniewo	7. Modernizacja infrastruktury	Infrastrukturalny	Przedmiotem projektu jest przebudowa dróg gminnych Jerzmanowo-Kaniewo. W ramach projektu zaplanowano roboty drogowe obejmujące roboty pomiarowe, remont jezdni, roboty towarzyszące oraz oznakowanie. 1. Roboty pomiarowe – przy liniowych robotach ziemnych – trasa drogi w terenie równinnym. 2. Remont jezdni 3. Roboty towarzyszące: • uzupełnienie poboczy , • przepusty rurowe, 4. Oznakowanie: • klasa techniczna drogi: L,	Gmina Boniewo	Jerzmanowo Gmina Boniewo	345 513,12	1.Długość zmodernizowanych dróg na rewitalizowanym obszarze – szt.3 2.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby:264	Pozwolenia i decyzje inwestycyjne. Protokół odbioru robót budowlanych, Umowa z wykonawcą.

Cel 1. Wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców									
Osiecz Wielki Jerzmanowo	Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców Gminy Boniewo	8. Integracja społeczna	Społeczny	Celem przedmiotowego projektu jest wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców Gminy Boniewo oraz integracji społecznej, szkoleń podnoszących kompetencje lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne, pokazów, spotkań podsumowujących, integracyjnych, zajęć pozalekcyjnych Projekt ujęty jest także w Lokalnej Strategii Stowarzyszenia Lokalna Grupa działania Dorzecza Zgłowiączki	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Jerzmanowo Gmina Boniewo	300.270,59	1. Liczba osób, które nabyły kompetencje kluczowe po opuszczeniu Programu - osoby: 45 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu – osoby: 45	1. Listy obecności, uzyskane kwalifikacje i uczestniczyły w szkoleniach
Osiecz Wielki Jerzmanowo	Integracja społeczna mieszkańców Gminy Boniewo	9. Integracja społeczna	Społeczny	W ramach projektu zostaną zorganizowane zajęcia w szacunkowo w sześciu świetlicach wiejskich po 2 godziny tygodniowo w danej świetlicy, dostosowane do potrzeb beneficjentów w tym : <ul style="list-style-type: none"> zapewnienie pomocy w trudnych sytuacjach życiowych, podnoszenie sprawności poprzez wielokierunkową aktywizację, organizacja czasu wolnego, podtrzymywanie osób starszych w dobrej kondycji psychofizycznej, przeciwdziałanie marginalizacji i izolacji osób wykluczonych, 	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Jerzmanowo Gmina Boniewo	296.940,00	1. Liczba świetlic objętych projektem – szacunkowo 6 sztuk 2. Liczba obiektów zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – szt. 6 3. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach szt. 6 3. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych	1. Listy obecności, uzyskane kwalifikacje i uczestniczyły w szkoleniach

				<p>zagrożonych wykluczeniem</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie wiary we własne możliwości, • rehabilitacja społeczna seniorów, • organizacja rekreacji i wypoczynku, • kształtowanie nawyku społecznego działania, • integracja społeczna osób wykluczonych • rozwijanie i budowanie dialogu pokoleniowego i międzypokoleniowego, • promocja pozytywnego wizerunku seniora. • Wyjazdy integracyjne , • Spotkania międzypokoleniowe , • Wyjazdy kulturalno-oświatowe . <p>W ramach zadania zostanie zakupione wyposażenie świetlicy</p>				<p>obszarów – osoby: 50</p> <p>4Liczba sal objętych wyposażeniem – szacunkowo 6 szt.</p>	
Osiecz Wielki Jerzmanowo	Integracja społeczna mieszkańców Gminy Boniewo	10. Integracja społeczna	Społeczny	<p>W ramach zadania zostaną zorganizowane kursy, szkolenia, warsztaty dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Prowadzone zajęcia zostaną dostosowane do potrzeb opracowanych na zasadzie danych posiadanych przez GOPS oraz ankiet .</p>	Gmina Boniewo	Osiecz Wielki Jerzmanowo Gmina Boniewo	134.120,00	<p>1.liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu programu – 5 osób,</p>	<p>1.Listy obecności, uzyskane kwalifikacje i uczestniczyły w szkoleniach</p>

										2.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które poszukują pracy po zakończeniu programu- 3 osoby, 3.liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po zakończeniu Programu- 1
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Tabela 25. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie	Podmioty realizujące projekt	Szacowana wartość projektu (PLN)	Poziom dofinansowania		Źródło dofinansowania			
							%	PLN	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFRR	EFS	Budżet JST	
Sołectwo Jerzmanowo Osiecz Wielki Gmina Boniewo	2017-2020	1.Aktywizacja mieszkańców OR Gminy Boniewo	Społeczny	1.Aktywizacja mieszkańców OR Gminy Boniewo	Gmina Boniewo	76 600,00	85%	65 110,00	0,00	65 110,00	11 490,00	0,00
Sołectwo Osiecz Wielki Gmina	2017-2020	2. Rewitalizacja miejscowości	Infrastrukturalno - przestrzenny i Społeczny	2. Rewitalizacja miejscowości	Gmina Boniewo	738 000,00	85%	627 300,00	627 300,00	0,00	110 700,00	0,00

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BONIEWO NA LATA 2017-2023

Boniewo		Osiecz Wielki		Osiecz Wielki									
Osiecz Wielki	2017-2018	3. Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Osiecz Mały, Osiecz Wielki, Żurawice.	Infrastrukturalny	3. Modernizacja infrastruktury OR	Gmina Boniewo	425 000,00	85%	361 250,00	361 250,00	0,00	67 750,00	0,00	
Osiecz Wielki	2018	4. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Osiecz Wielki Gmina Boniewo	Infrastrukturalny	4. Modernizacja infrastruktury OR	Gmina Boniewo	130 000,00	85%	110 500,00	110 500,00	0,00	19 500,00	0,00	
Osiecz Wielki	2019	5. Przebudowa drogi w Osieczu Wielkim.	Infrastrukturalny	5. Modernizacja infrastruktury OR	Gmina Boniewo	100 000,00	85%	85 000,00	85 000,00	0,00	15 000,00	0,00	
Osiecz Wielki -Bierzyn	2017-2020	6. Przebudowa drogi w Bierzyn – Osiecz Wielki	Infrastrukturalny	6. Modernizacja infrastruktury OR	Gmina Boniewo	400 000,00	85%	340 000,00	340 000,00	0,00	60 000,00	0,00	
Jerzmanowo	2017-2018	7. Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Jerzmanowo-Kaniewo	Infrastrukturalny	7. Modernizacja infrastruktury OR	Gmina Boniewo	345 513,12	85%	293 686,15	293 686,15	0,00	51 826,97	0,00	
Osiecz Wielki Jerzmanowo	2017-2018	8. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców Gminy Boniewo	Społeczny	Aktywizacja i integracja społeczna	Gmina Boniewo	300 270,59	85%	255 230,00	0,00	255 230,00	45 040,59	0,00	

Osiecz Wielki Jerzmanowo	2018-2020	9. Integracja społeczna mieszkańców Gminy Boniewo	Społeczny	Integracja społeczna	Gmina Boniewo	296 940,00	85%	252.399,00	0,00	252.399,00	44 541,00	0,00
Osiecz Wielki Jerzmanowo	2018-2020	10. Integracja społeczna mieszkańców Gminy Boniewo	Społeczny	Integracja społeczna	Gmina Boniewo	134.120,00	85%	114.002,00	0,00	114.002,00	20 118,00	0,00
Razem						2 946 444,00	85%	2 504 477,00	0,00	686 741,00	445 966,60	0,00

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Tabela 26. Lista uzupełniająca projektów rewitalizacyjnych Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023

Obszar	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
Cel 3. Aktywizacja społeczno-gospodarcza i edukacyjna mieszkańców.			
Gmina Boniewo	1.	Społeczny	Rozszerzenie oferty zajęć przedszkolnych połączone z modernizacją placu zabaw
Cel 2. Rozwój i zagospodarowanie przestrzeni gminnej i infrastruktury dla rozwoju społecznego.			
Gmina Boniewo	2.	Infrastrukturalno-przestrzenny	Rewitalizacja miejscowości Boniewo Gmina Boniewo

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Tabela 27. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne Gmina Boniewo – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar zdegradowany (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Źródła finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFRR	EFS	Inne w tym budżet JST	
Gmina Boniewo	1.	Społeczny	Rozszerzenie oferty zajęć przedszkolnych połączone z modernizacją placu zabaw	368 940,00	313 599,00	0,00	55 341,00	0,00
Gmina Boniewo	2.	Infrastrukturalno -przestrzenny	Rewitalizacja miejscowości Boniewo Gmina Boniewo	737 870,59	627 190,00	0,00	110 680,59	0,00
Razem				1 106 810,59	940789	0,00	166 021,59	0,00

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Tabela 28. Wykaz projektów komplementarnych z projektami Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023

Lp.	Obszar	Typ przedsięwzięcia	Okres realizacji	Komplementarne przedsięwzięcia do projektów Programu rewitalizacji	Źródła finansowania	
					Środki UE	Budżet JST/inne
1.	Gmina Boniewo m. Grójec	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Utworzenie kąpieliska gminnego z infrastrukturą towarzystującą w m. Grójec	500 000,00	75 000,00
2.	Gmina Boniewo	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Rozwój gospodarstw agroturystycznych	0,00	1000 000,00/ Środki własne właścicieli gruntów/
3.	Gmina Boniewo	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Uruchomienie kolejki wąskotorowej z programem turystycznej eksploatacji	800 000,00	120 000,00
4.	Gmina Boniewo	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Budowa ścieżek rowerowo-piesznych	1 000 000,00	180 000,00

5.	Gmina Boniewo	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Organizacja szkoleń oraz kursów zawodowych dla bezrobotnych	200 000,00	30 000,00
6.	Gmina Boniewo	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Adaptacja niezamieszkałych budynków na cele społeczne, środowiskowe	2 000 000,00	300 000,00
7.	Gmina Boniewo	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Wyjazdy studyjne, spotkania integracyjne	200 000,00	30 000,00
8.	Gmina Boniewo	Infrastrukturalno -przestrzenny	2017-2023	Uruchomienie ośrodka aktywizacji zawodowej	500 000,00	75 000,00

Źródło danych: dane Urzędu Gminy Boniewo

Do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów w obszarze rewitalizacji przyczynią się również projekty realizowane w ramach innych inwestycji Gminy Boniewo współfinansowanych w ramach środków Lokalnej Grupy Działania oraz realizowane w ramach Strategii ORSG Gmin Powiatu Włocławskiego z udziałem gminy Boniewo, a także projektów realizowanych w ramach PROW.

VIII. Komplementarność

Program Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 łączy działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, środowiskowej i w sposób kompleksowy przyczynia się do rozwiązania problemów istniejących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

8.1. Kompleksowość

Projekty rewitalizacyjne wykazują wzajemne powiązania w sferze infrastrukturalnej oraz społecznej. Ponadto występuje różnorodność źródeł finansowania. W Programie uwzględniono współfinansowanie projektów zarówno ze środków EFRR, EFS, budżetu JST, co zostało wykazane w rozdziale dotyczącym ram finansowania. Z uwagi na możliwości finansowe Gminy oraz dostępność także innych źródeł finansowania, realizacja rewitalizacji została rozłożona w czasie z zachowaniem pełnej synchronizacji poszczególnych działań w celu ich optymalnego oddziaływania na zjawiska kryzysowe w sposób kompleksowy.

8.2. Koncentracja

Podejmowane w ramach *Programu* projekty są skoncentrowane na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze Gminy Boniewo. Koncentracja działań przyniesie efekty oddziaływania zarówno na obszar rewitalizacji, ale także poza jego granice (projekty uzupełniające w obszarze zdegradowanym oraz projekty komplementarne do projektów rewitalizacji np. w sołectwach Osiecz Mały, czy Łąki Wielkie). Realizowane w ramach rewitalizacji Gminy Boniewo przedsięwzięcia dotyczą działań w przestrzeniach publicznych zlokalizowanych na obszarze do rewitalizacji, czego konsekwencją będzie nie tylko poprawa jakości przestrzeni tych sołectw, ale również aktywizacja społeczna. Wyrazem zasady koncentracji na poziomie projektów jest powiązanie odnowy funkcjonalnej przestrzeni publicznej i jej wykorzystania dla aktywizacji społecznej, co oznacza bardziej skuteczne promowanie aktywności społecznej mieszkańców.

8.3. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

Przy opracowaniu *Programu* uwzględniona została komplementarność działań w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Podczas programowania procesu rewitalizacji Gminy Boniewo nadrzędną zasadą, jaką kierowano się przy ustalaniu powiązań projektów było zapewnienie komplementarności głównie na poziomie:

- celów rewitalizacyjnych,
- źródeł finansowania.

Komplementarność na poziomie celów występuje w poszczególnych projektach pomiędzy projektami listy głównej. Komplementarność źródeł finansowania została również zapewniona poprzez uwzględnienie różnych źródeł finansowania projektów, a także poprzez udział innych środków finansowanych niż europejskie, czy krajowe np. środki JST. Udział realizacji projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł finansowania został przedstawiony w rozdziale Ramy finansowe.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna została zapewniona dzięki adresowaniu realizacji projektów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany został wyznaczony po przeprowadzeniu *Diagnozy* oraz analizy wskaźnikowej i uwzględnieniu opinii społeczności lokalnej w drodze konsultacji, dzięki czemu można mówić o trafności oraz efektywności działań na danym terenie.

Komplementarność problemowa

W *Programie* zapewniona została także komplementarność problemowa. Wybrane do realizacji przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane pod względem rozwiązania określonych problemów (np. społecznych oraz funkcjonalno-przestrzennych, czy infrastrukturalnych), a także wzajemnie się dopełniają. Dotyczy to również realizacji innych niż w ramach Programu inwestycji i projektów Gminy, w tym z RPO WK-P 2014-2020 ukierunkowanych na rozwiązanie problemów społecznych oraz infrastrukturalnych w Gminie. Działania rewitalizacyjne, jak i projekty komplementarne z RPO WK-P 2014-2020 służyć będą zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ład przestrzennego, zwiększeniu aktywności społeczno–gospodarczej mieszkańców, jak również poprawie jakości środowiska naturalnego. Komplementarność problemowa uwidacznia się także poprzez włączenie do rewitalizacji poza projektami Listy Głównej także projektów Gminy w ramach Strategii ORSG, LGD, czy PROW. Projekty te są komplementarne z projektami planowanymi w ramach Programu Rewitalizacji.

Tabela 29. Komplementarność problemowa projektów rewitalizacyjnych gminy Boniewo

Lp.	Obszar	Zakres interwencji infrastrukturalnej	Zakres interwencji o charakterze społecznym	Cele rewitalizacji
1.	Obszar rewitalizacji: Sołectwo Jerzmanowo	Projekt 1 Zakup sprzętu i wyposażenia, inwestycje w środki trwałe	Projekt 1. Zajęcia warsztaty, aktywizacji zawodowej i edukacyjnej mieszkańców	Aktywizacja oraz integracja społeczna mieszkańców
2.	Obszar rewitalizacji: Osiecz Wielki	Projekt 2 Inwestycje w infrastrukturę obiektów	Projekt 2. Aktywizacja społeczna mieszkańców	Rewitalizacja i aktywizacja mieszkańców

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Boniewo

Program wykazuje zakładaną komplementarność problemową i wzajemne oddziaływanie oraz uzupełnianie się projektów rewitalizacyjnych Programu. Projekty koncentrują się na łagodzeniu określonych problemów społeczno-gospodarczych przy jednoczesnym wykorzystaniu rozwoju infrastruktury lub zagospodarowania przestrzeni publicznych w wyniku ich realizacji.

Ponadto Gmina wzmocni będzie proces rozwiązywania określonych problemów w ramach rewitalizacji także poprzez realizację projektów z innych osi RPO WK-P 2014-2020, co przyczyni się do jeszcze większej spójności problemowej działań JST powiązanych z rewitalizacją, a także komplementarne projekty realizowane w innych sołectwa obszaru zdegradowanego. Przykładem tego typu projekty wskazane w Tabeli 28 Programu.

Przedstawione podejście zapewnia komplementarność działań JST poprzez podejmowanie interwencji ramach rewitalizacji oraz zbieżnych działań z tym procesem, ukierunkowanych na kluczowe problemy społeczno-gospodarcze Gminy.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Za zarządzanie procesem rewitalizacji i wdrożenie *Programu* odpowiadać będzie Zespół rewitalizacji w Urzędzie Gminy Boniewo. Umieszczenie realizacji *Programu* w ramach struktur gminnych i Urzędu Gminy zapewni skuteczność zarządzania *Programem*, a także wpłynie na zachowanie spójności z innymi przedsięwzięciami samorządu gminnego.

Komplementarność międzyokresowa

Program zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w ramach procesu rewitalizacji mają swoją ciągłość i kontynuację w innych działaniach rozwojowych podejmowanych przez samorząd. Powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami rozwojowymi Gminy

umożliwia ożywienie społeczne w poszczególnych obszarach wyznaczonych do rewitalizacji. Projekty rewitalizacji powiązane są z projektami społecznymi wpływającymi na aktywizację i integrację mieszkańców np. z projektami LGD, czy wynikającymi z realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Boniewo*. Projekty kontynuacyjne dotyczą zadań wyszczególnionych w Tabeli 28. Wykaz projektów komplementarnych z projektami *Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*. Projekty te realizowane były poza obszarem rewitalizacji w ramach Programu, ale oddziałują na obszar rewitalizacji i wzmacniają działania rewitalizacyjne podejmowane przez Gminę Boniewo.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały wyszczególnione i opisane w *Programie* zakładają finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Dla realizacji projektów w ramach procesu rewitalizacji gminy Boniewo wykorzystywane będą środki EFRR, EFS, budżet JST, a także inne źródła finansowania m.in. WFOŚiGW np. w części finansowania wkładu własnego projektów, czy działań w sferze środowiskowej. Ponadto projekty zapisane w *Programie* dają także możliwość włączenia środków innych podmiotów, czy organizacji w finansowanie procesów rewitalizacji. Planuje się także wykonanie w Programie działań „miękkich” finansowanych m. in. ze środków EFS i działań infrastrukturalnych ze środków EFRR.

IX. Partycypacja społeczna i interesariusze rewitalizacji

9.1. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup w proces rewitalizacji

Na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 zapewniono udział interesariuszy w następujący sposób:

- Przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców – wyniki przedstawiono w załączniku do Programu
- Prowadzono w ramach gminnych zasobów internetowych stronę tematyczną poświęconą rewitalizacji.
- Przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami Gminy oraz rewitalizowanych sołectw
 - mające na celu ustalenie zakresu oczekiwanych w wyniku rewitalizacji kierunków i projektów.
- Zapewniono w Urzędzie Gminy w sposób stały możliwość uzyskania szczegółowych informacji na temat rewitalizacji w Gminie, jak i założeń planowanych działań rewitalizacyjnych.

W trakcie akcji informacyjnej wskazywano na możliwości udziału lokalnego sektora organizacji pozarządowych w programowaniu założeń, a docelowo – uczestnictwa w *Programie*. Prowadzone metody informowania i konsultacji założeń *Programu* ze społeczeństwem, stworzyły wszystkim zainteresowanym mieszkańcom możliwość uzyskania wiedzy oraz uczestnictwa w programowaniu działań rewitalizacyjnych i kierunków działań Gminy w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji, a także zapoznania się z bieżącym stanem prac, na każdym ich etapie.

9.2. Konsultacje społeczne

Partycypacja społeczna jest niezwykle istotnym elementem działań rewitalizacyjnych. Udział społeczeństwa w ramach opracowania Programu obejmował przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Rady Gminy i włączenie organizacji społecznych w proces rewitalizacji. W pierwszym etapie konsultacje dotyczyły przedstawienia i przyjęcia głównych założeń

i kierunków rewitalizacji Gminy Boniewo. Celem I Etapu konsultacji społecznych w ramach prac rewitalizacyjnych w Gminie Boniewo było:

- zidentyfikowanie głównych problemów społeczno-gospodarczych Gminy Boniewo,
- zidentyfikowanie charakteru i skali niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych oraz ustalenie głównych kierunków rozwojowych w ramach procesu rewitalizacji.

Konsultacje społeczne odbyły zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do Umowy Gminy Boniewo z Urzędem Marszałkowskim Torunia dotyczącej opracowania Programu Rewitalizacji oraz Umowy z ekspertem rewitalizacji z dnia z dnia 22 grudnia 2016 roku dotyczącej prac eksperta w zakresie opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023. Podsumowaniem konsultacji społecznych I Etapu było ogólne spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami organizacji, radnymi oraz mieszkańcami i przedstawicielami sołectw w dniu 24 marca 2017 roku w Gminie Boniewo. Ogłoszenie konsultacji było poprzedzone informacją w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Boniewo oraz Informacji w sprawie prac nad Programem rewitalizacji udostępnionej publicznie w formie ogłoszenia Urzędu Gminy i Wójta Gminy na stronach internetowych Urzędu Gminy. W toku konsultacji środowiskowych wykorzystano także narzędzie ankietowania w zakresie ustalenia głównych problemów społecznych i gospodarczych oraz infrastrukturalno-przestrzennych Gminy Boniewo i wskazania głównych kierunków rewitalizacji Gminy Boniewo. W toku konsultacji zaprezentowano także:

- harmonogram prac nad *Programem Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*,

- główne zasady partycypacji społecznej i udziału mieszkańców w kolejnych etapach prac rewitalizacyjnych Gminy Boniewo
- skład zespołu rewitalizacji Gminy Boniewo
- organizację procesu opracowania i uchwalenia programu ze strony Gminy oraz Urzędu Gminy Boniewo wraz z procesem koordynacji prac nad Programem.

W ramach konsultacji materiały w postaci informacji dotyczących *Programu Rewitalizacji Gminy Boniewo na lata 2017-2023*, harmonogramu oraz Ankiety i założenia dotyczące kierunków prowadzenia procesu rewitalizacji w Gminie Boniewo zostały udostępnione w formie możliwości pobrania materiałów ze stron internetowych Urzędu Gminy Boniewo oraz rozesłane i udostępnione w formie drukowanej.

Celem II Etapu konsultacji społecznych w ramach prac rewitalizacyjnych w Gminie Boniewo była:

- konsultacja propozycji celów rewitalizacji
- identyfikacja głównych obszarów tematycznych, jakie powinna uwzględnić rewitalizacja w podziale na sołectwa Gminy Boniewo
- ustalenie zgodności rewitalizacji i planów z innymi kierunkami rozwojowymi, w tym Programem LGD
- przedstawienie propozycji *Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*.

Ponadto przedstawiono podsumowanie wyników analizy problemowej poszczególnych sołectw Gminy Boniewo oraz wyznaczenie głównych kierunków rewitalizacji i obszaru do rewitalizacji dla *Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*. Zakres partycypacji społecznej dotyczył:

1. Prezentacji wyników ankiet skierowane do mieszkańców i przedstawicieli organizacji społecznych z poszczególnych sołectw Gminy Boniewo.
2. Wskaźników wyboru obszarów zdegradowanego i do rewitalizacji w Gminie Boniewo.
3. Konsultacje celów *Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*
4. Prezentacji propozycji projektów rewitalizacyjnych sołectw.

Ramowy plan spotkań przedstawiał się następująco:

I DZIEŃ

1. Spotkanie z mieszkańcami miejscowości do rewitalizacji (2-3 grupy, spotkania oddzielne)
- uczestnicy według listy obecności mieszkańców

Tematyka spotkań:

Przedstawienie wyników analizy problemowej i wskaźnikowej z poszczególnych sołectw Gminy

Wskazanie głównych celów rewitalizacji odnoszących się do głównych zjawisk problemowych wykazanych na etapie Diagnozy dla wyznaczenia szczegółowych obszarów rewitalizacji Gminy Boniewo

II DZIEŃ

1. Spotkanie z radnymi Gminy Boniewo
2. Spotkanie z przedstawicielami organizacji i instytucji i jednostek gminnych w ramach rewitalizacji i organizacji społecznych

Podczas przeprowadzonych konsultacji w ramach II Etapu, jakie odbyły się w Gminie Boniewo zrealizowano cztery spotkania konsultacyjne z przedstawicielami mieszkańców, radnych, przedstawicielami jednostek gminnych oraz organizacji społecznych. W wyniku konsultacji usystematyzowano także wskazywane w ankietach przez uczestników główne kierunki i oczekiwane rezultaty rewitalizacji przez mieszkańców Gminy tj.

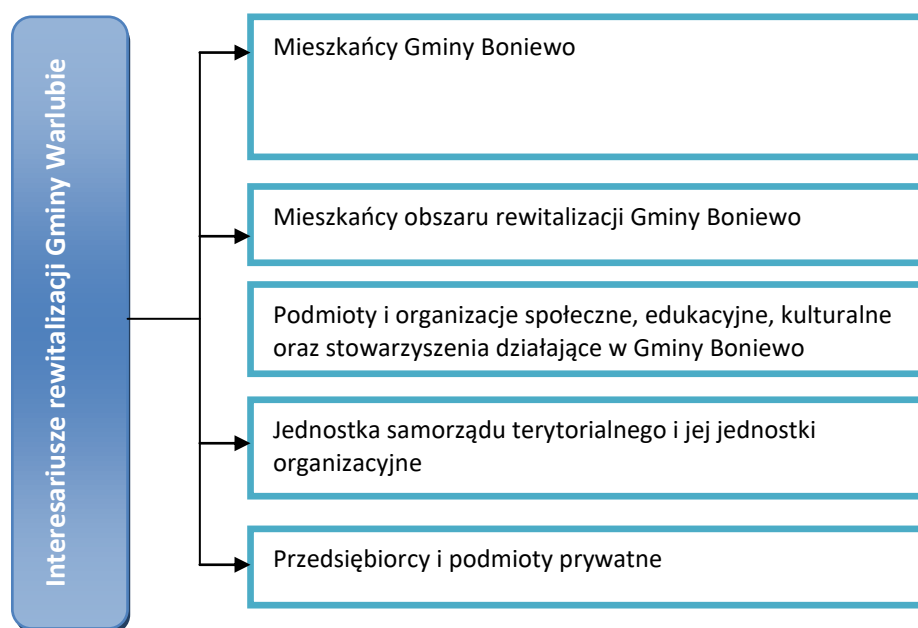
- Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej
- Zwiększenie ilości miejsc pracy
- Rozwój powstawania nowych podmiotów gospodarczych
- Rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej
- Nowe obiekty bazy sportowej
- Poprawa estetyki przestrzeni publicznej
- Ograniczenie patologii społecznych
- Włączenie społeczne osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Poprawa bezpieczeństwa
- Możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych
- Odnowa obiektów publicznych i zabytków w gminie
- Zwiększenie ilości i poprawa jakości mieszkań w gminie
- Poprawa jakości edukacji na poziomie podstawowym lub gimnazjalnym
- Poprawa poziomu oferty w zakresie kultury, sportu, form spędzania czasu wolnego
- Utworzenie podmiotów polityki społecznej.

Program Rewitalizacji został przedstawiony i omówiony także na posiedzeniach Rady Gminy Boniewo. Wyniki i materiały procesu partycypacji społecznej Programu załączono do niniejszego opracowania. Raporty z konsultacji stanowią załącznik do niniejszego Programu.

9.3. Interesariusze Programu

Proces rewitalizacji podejmuje zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone są przy udziale interesariuszy rewitalizacji, co wymaga udziału nie tylko przedstawicieli organizacji społecznych, ale także różnych grup interesariuszy.

Rys.10. Grupy interesariuszy rewitalizacji

Źródło danych: *opracowanie własne*

Włączenie partnerów społecznych dotyczy przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział przedstawicieli społeczności, polegający m.in. na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych z nimi działań,
- prowadzeniu działań informacyjnych o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy (o zasadach, celach, istocie prowadzenia rewitalizacji oraz jej przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących integracji społeczności lokalnej wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy w zakresie kierunków, celów oraz projektów rewitalizacji.

Interesariusze włączani będą w odpowiednie etapy procesu rewitalizacji m.in. jako potencjalni partnerzy projektów rewitalizacyjnych.

X. Ramy finansowe

Realizacja projektów rewitalizacyjnych finansowana będzie głównie ze środków własnych Gminy Boniewo przy udziale funduszy UE, głównie w ramach RPO WK-P 2014-2020. Przedsięwzięcia wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej z programów krajowych. Ponadto uwzględniono udział WFOŚiGW, jako źródło ew. wkładu własnego i finansowania części ekologicznej oraz środowiskowej działań rewitalizacyjnych.

Potencjalne źródła finansowe, które mogą być wykorzystane do realizacji projektów rewitalizacji obejmują m.in.:

- środki z funduszy Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich np. w ramach komplementarnych projektów LGD,
- środki budżetu państwa,
- środki budżetu JST
- inne środki np. fundusze celowe np. WFOŚiGW

W ramach *Programu* przewiduje się realizację projektów rewitalizacyjnych o łącznej szacunkowej wartości 2 946 444,00 zł (projekty z Listy Głównej *Programu*). Planowany poziom dofinansowania projektów rewitalizacyjnych ze źródeł zewnętrznych szacowany jest na kwotę 2 504 477,00 zł, co stanowi planowany udział rządu do 85,00 % środków zewnętrznych w realizacji całego *Programu*.

Gmina Boniewo przewiduje zaangażowanie środków finansowych na realizację projektów ujętych w Programie na liście głównych projektów do rewitalizacji oraz liście uzupełniającej i wykazie projektów komplementarnych. Środki finansowe na cele projektów rewitalizacji ujęto w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Boniewo (uchwała nr XXII /152/17 Rady Gminy Boniewo z dnia 01 września 2017 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Boniewo na lata 2017 -2025). Uchwała zawiera prognozę kwotę długu i spłat zobowiązań na lata 2017 -2025 i wykazuje zdolność finansową Gminy do realizacji przyjętych planów inwestycyjnych, w tym projektów rewitalizacji w ramach Programu. Zgodnie z Załącznikiem nr do WPF planowane łączne nakłady finansowe obejmujące wydatki na programy i projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków wymienionych w art. 5 ustawy o 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 157, poz. 1240 z późn. zm.) wynosić będą 15 254 436,00 zł i obejmują planowane nakłady w ramach projektów *Programu*, w tym m.in. rewitalizacja miejscowości Kaniewo, Osiecz Mały, Osiecz Wielki z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w kwocie 738 000,00 zł do roku 2019 oraz przebudowa dróg gminnych w miejscowościach: Boniewo- Grójec –Otmianowo – Wólka Paruszevska- Arciszewo wraz z poprawą infrastruktury drogowej na obszarze do rewitalizacji na łączną kwotę 3 959 891,00 zł, a także przebudowę drogi gminnej w miejscowości

Osiecz Wielki na kwotę 130 000,00 zł i przebudowa infrastruktury drogowej w Osieczu Wielkim na kwotę 100 000,00 zł , przebudowa drogi gminnej nr 1911490 C relacji Bierzyn –Osiecz Wielki na kwotę nakładów 562 500,00 zł.

XI. System zarządzania

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie, stanowią zadania własne gminy. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy.

Zarządzenie procesem rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja Programu wiązać się będzie z udziałem zespołu ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy Boniewo.

W zarządzanie *Programu* na terenie Gminy Boniewo będą zaangażowane następujące podmioty:

- Urząd Gminy Boniewo
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalności o charakterze społecznym,
- Instytucje rynku pracy
- Jednostki edukacji
- Jednostki Gminy
- Przedsiębiorstwa działające w obszarze rewitalizacji
- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Wdrożeniem i realizacją Programu zajmuje się bezpośrednio Zespół powołany przez Wójta Gminy Boniewo, w skład, którego wchodzi m.in. pracownicy Urzędu Gminy oraz przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych w szczególności GOPS -u oraz instytucji gminnych zaangażowanych w realizację projektów rewitalizacyjnych. Zespół powołany Zarządzeniem Wójta Gminy może być uzupełniony o udział np. przedstawicieli organizacji społecznych działających na terenie Gminy. Mogą oni występować w roli eksperta lub przedstawiciela organizacji, jako partnera projektów rewitalizacyjnych.

Celem prac Zespołu jest koordynacja procesu rewitalizacji, w szczególności:

- analiza informacji niezbędnych dla Programu Rewitalizacji,
- przeprowadzenie współpracy z lokalnymi partnerami rewitalizacji,

- monitorowanie celów procesu rewitalizacji w odniesieniu do uzgodnionych obszarów wymagających wsparcia w ramach rewitalizacji,
- wypracowanie kierunków działań w poszczególnych sferach – społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej, gospodarczej i środowiskowej
- analiza zgłaszanych projektów rewitalizacyjnych,
- budowa lokalnych partnerstw w celu zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi,
- koordynacja procesu przygotowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- określenie planu finansowego do realizacji Programu Rewitalizacji,
- organizacja konsultacji społecznych na etapie wdrażania i aktualizacji Programu Rewitalizacji.

Do prac w Zespole mogą być zapraszani przedstawiciele organizacji i innych podmiotów z terenu Gminy. Zespół będzie odpowiedzialny za ocenę postępu realizacji oraz wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nadzór nad realizacją projektów rewitalizacyjnych, dla których instytucją wdrażającą jest gmina lub jej jednostki organizacyjne sprawuje Wójt Gminy Boniewo. Nadzór nad kwestiami finansowymi projektów rewitalizacji sprawuje Skarbnik Gminy. Osobami odpowiedzialnymi za realizację zadań będą osoby kierujące odpowiednimi komórkami Urzędu Gminy lub inne wyznaczone osoby oraz kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych.

Program podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez Wójta Gminy i przedstawianej Radzie Gminy Boniewo.

11.1. Aktualizacja Programu

Aktualizacja Programu może być dokonywana:

- w odniesieniu do projektów przewidzianych do realizacji w okresie Programowania – raz do roku (np. z aktualizacją WPF w razie potrzeby),
- w odniesieniu do diagnozy stanu obszaru przeznaczonego do rewitalizacji –nie rzadziej niż raz na 2 lata,
- w zakresie pozostałych planowanych elementów zarządzania Programem – w zależności od potrzeb.

Uzasadnienie podjęcia aktualizacji Programu może w szczególności wynikać z:

- rocznego raportu z realizacji *Programu*,
- rekomendacji uzyskanych w procesie wdrażania *Programu* lub innych zasadniczych dokumentów programowych Gminy oraz województwa lub kraju na lata 2014-2020,
- postępu we wdrażaniu RPO WK-P 2014-2020,

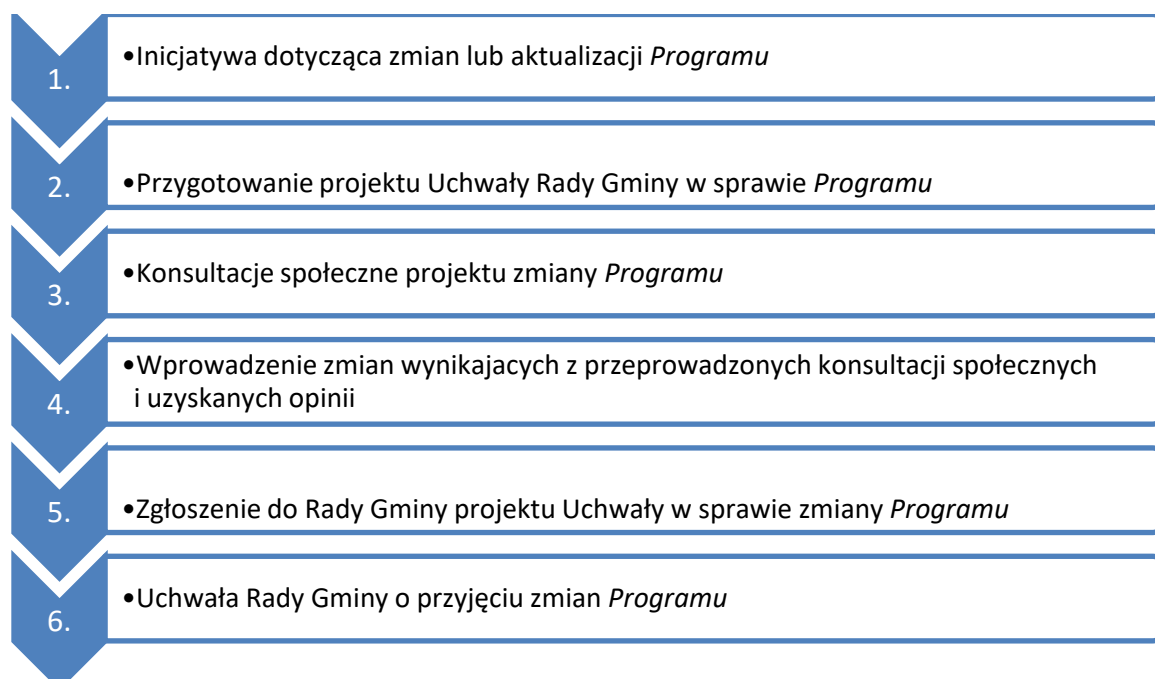
- prowadzonych analiz społeczno-gospodarczych, danych na temat trendów procesu rewitalizacji,
- opinii partnerów społeczno-gospodarczych,
- wniosków grup mieszkańców obszarów rewitalizacji.

Podjęte działania w zakresie zmiany *Programu* powinny być także skorelowane z oceną pozostałych strategicznych dokumentów gminy oraz województwa. Procedura aktualizacji będzie poprzedzona konsultacjami wewnętrznymi Urzędu Gminy oraz konsultacjami z partnerami społeczno - gospodarczymi rewitalizacji. Aktualizację *Programu* zatwierdza Rada Gminy na wniosek Wójta Gminy Boniewo. Zmiana następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany. Harmonogram działań podejmowanych w ramach wdrożenia *Programu* przedstawia się następująco:

- 1) Opracowanie i uchwalenie Programu: III kwartał 2017r.,
- 2) Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych: 2017r. – 2023r.,
- 3) Monitoring i ocena stopnia realizacji: 2018r. -2023r. (ocena okresowa będzie następowała corocznie w I kwartale kolejnego roku i będzie obejmowała zarówno całość działań wykonanych w roku poprzednim, jak również od początku wdrażania *Programu*),
- 4) Aktualizacje *Programu*: 2018 -2023 r.
- 5) Ewaluacja pośrednia wdrożenia *Programu*: 2020 r.
- 6) Ewaluacja końcowa wdrożenia *Programu*: 2023 r.

Poniżej zilustrowano proces wprowadzania zmian i aktualizacji *Programu*:

Rys.11.Aktualizacja Programu

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Boniewo

W procesie aktualizacji zakładany jest udział podmiotów realizujących *Program*. Poniżej wyspecyfikowano główne zadania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji w Gminie Boniewo

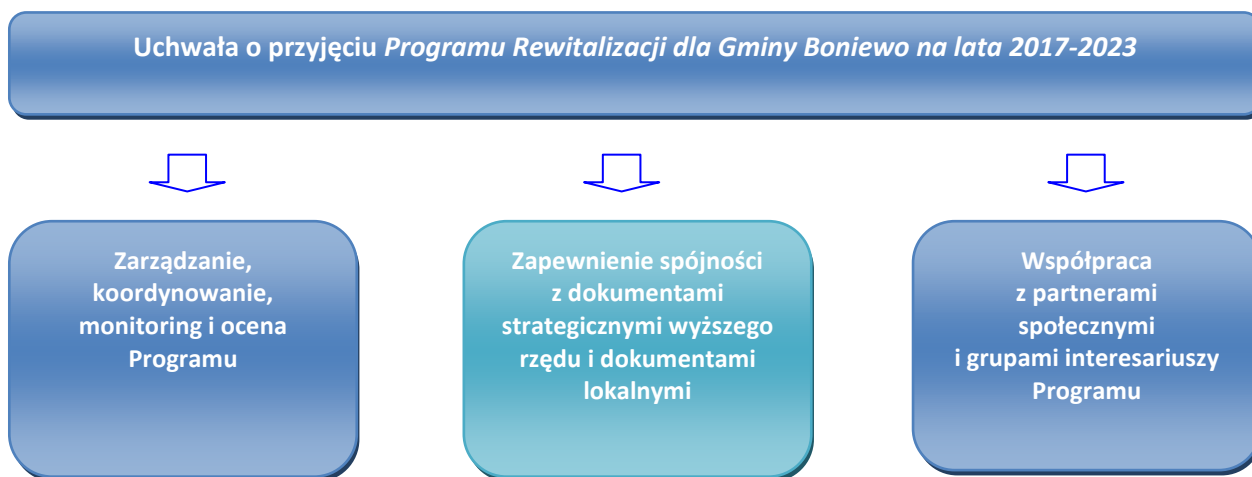
Tabela 30. Najważniejsze zadania podmiotów wdrażających Program

Podmiot	Zadania
Wójt Gminy Boniewo	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynowanie procesu sporządzania lub zmian Programu, ocena aktualności i stopnia jego realizacji, • Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie zmiany obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, • Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia aktualizacji <i>Programu</i>, • Występowanie do instytucji w zakresie rewitalizacji o zaopiniowanie <i>Programu</i>, • Prowadzenie konsultacji społecznych, • Powołanie Zespołu ds. rewitalizacji monitoringu i oceny PR • Przedkładanie projektów uchwał w zakresie rewitalizacji Radzie Gminy • Zabezpieczenie środków na realizację projektów wynikających z PR w projekcie budżecie gminy.
Rada Gminy Boniewo	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie Uchwały dotyczącej <i>Programu</i> oraz obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, • Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Programie do załącznika uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, • Podjęcie uchwały o uchyleniu <i>Programu</i> w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych. • Podejmowanie uchwał w sprawie aktualizacji <i>Programu</i> • Podejmowanie uchwał budżetowych i WPF zabezpieczających środki na realizację programu.
Zespół ds. rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynowanie wdrażania, monitoringu i oceny realizacji projektów • Monitorowanie postępów realizacji celów rewitalizacji, • Pełnienie roli opiniodawczej dla Wójta Gminy
Partnerzy społeczni	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultacje społeczne • Udział jako partnerzy projektów <i>Programu</i> • Udział w Zespole ds. rewitalizacji

Źródło danych: opracowanie na podstawie Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, sierpień 2016 r.

Kolejnym elementem jest zapewnienie odpowiedniego standardu zarządzania procesem rewitalizacyjnym w skali całej Gminy. Poniżej przedstawiono w ujęciu schematycznym zintegrowany system zarządzania *Programem* w Gminie Boniewo.

Rys. 12. System wdrażania Programu

Źródło danych: opracowanie własne

Kluczowym zadaniem współpracy w ramach zintegrowanego procesu zarządzania procesem rewitalizacji jest włączenie wszystkich podmiotów zaangażowanych w ten proces, ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena *Programu* z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi i celami rozwojowymi Gminy. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji *Programu* dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych oraz innych źródeł finansowania.

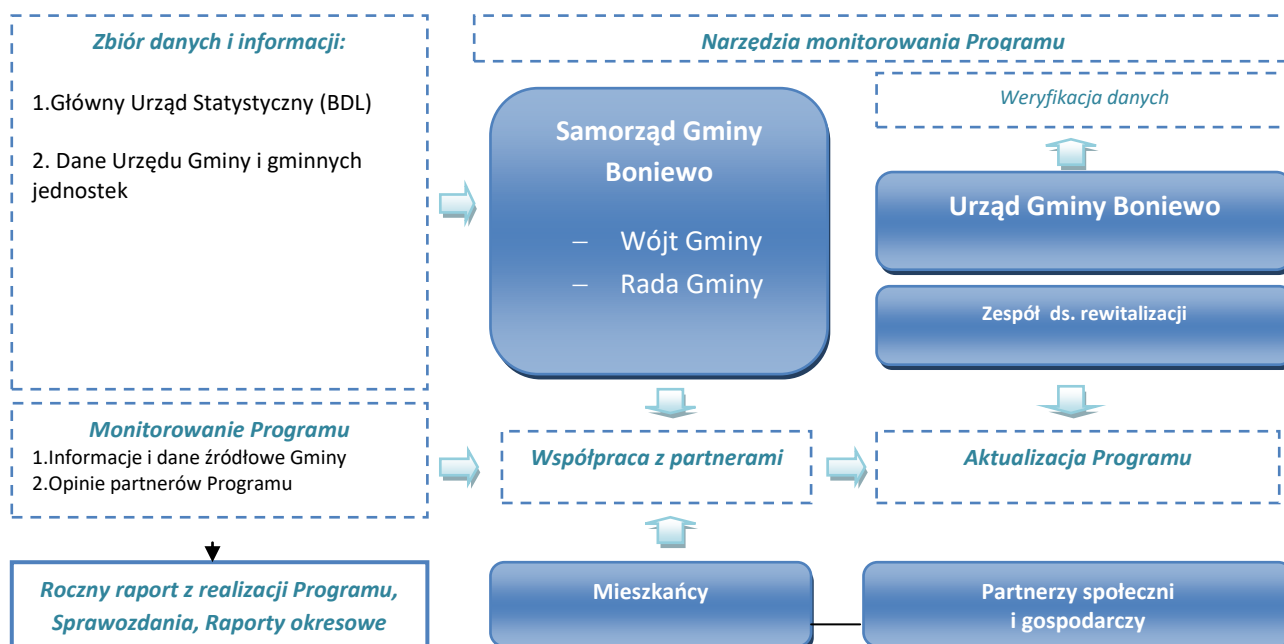
XII. Monitoring

W celu zapewnienia prawidłowości realizacji *Programu* konieczne jest również zastosowanie systemu monitorowania postępów realizacji celów w procesie rewitalizacji. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Monitoring dotyczyć będzie postępu jakościowego i ilościowego oraz ograniczenia rozmiarów zidentyfikowanych problemów. Monitoring prowadzony będzie w odniesieniu do realizacji wskaźników *Programu* dla poszczególnych celów *Programu*.

Monitoring obejmuje:

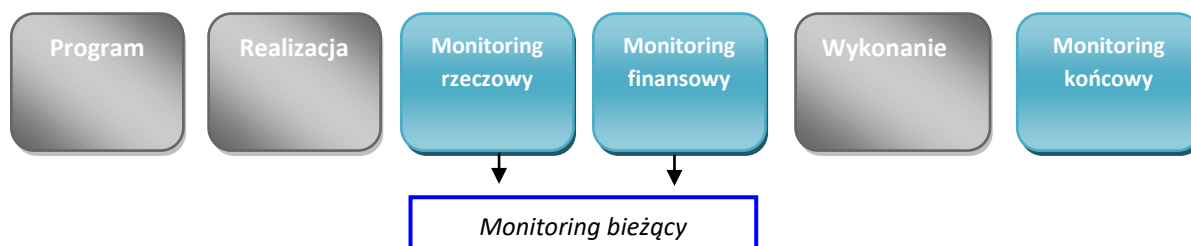
- analizę zmian wartości założonych wskaźników *Programu*
- ocenę efektów działań oraz projektów realizowanych w ramach rewitalizacji,

- wnioski, rekomendacje w zakresie planowanych działań oraz ewentualnych zmian lub aktualizacji.

Rys. 13. Monitoring Programu

Źródło danych: opracowanie własne

Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac (monitoring rzeczowy) oraz monitorowanie środków finansowych projektu (monitoring finansowy). Poniżej w formie graficznej ujęto formy monitoringu Programu.

Rys.14. Formy monitoringu Programu

Źródło danych: opracowanie własne

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągnięcia założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami *Programu*.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację *Programu* i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych

aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania *Programu* i stopniu wykorzystania dotacji w ramach projektów rewitalizacyjnych. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami *Programu*.

Monitoring końcowy zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

W ramach monitoringu *Programu* uwzględniono narzędzia monitoringu, w tym przygotowanie sprawozdań do Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu dotyczące efektywności podejmowanych działań rewitalizacyjnych (w okresie, co 2 lata), a także sprawozdań z projektów RPO WK-P w ujęciu kwartalnym oraz raportów dla Rady Gminy Boniewo, ukazujących prace nad wdrożeniem *Programu* i postęp w realizacji. W przypadku wykazanie w procesie monitorowania nierealizowania celów *Programu* zastosowana zostanie procedura aktualizacji *Programu* w zakresie korekty wskaźników *Programu* realizujących cele *Programu*.

XIII. Promocja i komunikacja społeczna

Komunikacja społeczna związana z upowszechnieniem zamierzeń *Programu* wśród przyszłych beneficjentów, jednostek organizacyjnych i innych podmiotów, zakłada przeprowadzenie następujących działań:

- umieszczenie na stronie internetowej Gminy oraz na tablicy ogłoszeniowej informacji o wytyczonym obszarze rewitalizacji,
- spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami i partnerami społeczno-ekonomicznymi służące prezentacji, a następnie informacji o stanie realizacji *Programu*,
- bieżące informacje zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy Boniewo, dotyczące rewitalizacji w Gminie,
- prezentacja założeń koncepcji architektoniczno-urbanistycznej terenów i zagospodarowania przestrzeni oraz obiektów poddawanych rewaloryzacji w czasie rewitalizacji – prezentacje dla mieszkańców, konsultacje koncepcji zagospodarowania przestrzeni publicznych z mieszkańcami,
- artykuły w prasie lokalnej,
- promocja *Programu* rewitalizacji – przedstawianie wyników jego realizacji (przynajmniej raz do roku aktualizacja informacji na stronie na temat osiągnięcia zakładanych wyników),
- inne metody promocji wizualnej z wykorzystaniem różnych kanałów medialnych.

XIV. Definicje i pojęcia Programu

Interesariusze	Podmioty i grupy społeczne, mogące potencjalnie uczestniczyć i mieć wpływ na realizację działań rewitalizacyjnych oraz ci, których interesy mogą być związane z procesem odnowienia określonego obszaru
Obszar zdegradowany (OZ)	Obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.
Obszar rewitalizacji (OR)	Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. $\leq 20\%$ powierzchni gminy $\leq 30\%$ ludności gminy
Program Rewitalizacji (PR)	Zgodnie z <i>Narodowym Planem Rewitalizacji 2022</i> jest to uchwalany na poziomie gminnym- instrument zintegrowanego podejścia w zakresie rewitalizacji o zasięgu gminnym, sporządzany przez jednostkę samorządu terytorialnego zgodnie z wytycznymi dotyczącymi przygotowania Programu Rewitalizacji oraz obejmujący listę i zakres projektów rewitalizacyjnych przewidzianych do realizacji. Program rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Objęcie danego obszaru Programem rewitalizacji będzie stanowił podstawę wspierania go poprzez instrumenty/narzędzia dedykowane rewitalizacji (Programy unijne i instrumenty krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, Programach i działaniach sektorowych
Proces rewitalizacji	Wieloletni system spójnych działań samorządu przy udziale partnerów w sferze społecznej oraz gospodarczej przestrzenno-funkcjonalnej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju i odnowy jego obszarów.
Stan kryzysowy	Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej, jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej

XV. Spis tabel i rysunków

4.1. Spis tabel

Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych i planistycznych nadrzędnych dla <i>Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i>	5
Tabela 2. Zakres powiązania Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 z obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	6
Tabela 3. Liczba mieszkańców w Gminie Boniewo w latach 2012-2016 wg wieku (stan na 31 grudnia 2016 r.).....	11
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru regon gmina ogółem.....	14
Tabela 5. Drogi publiczne na terenie Gminy Boniewo na koniec 2016 roku.....	15
Tabela 6. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Boniewo.....	15
Tabela 7. Delimitacja obszaru zdegradowanego gminy Boniewo.....	26
Tabela 8. Powierzchnia i ludność obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo.....	31
Tabela 9. Wykaz mieszkańców Gminy Boniewo w podziale na sołectwa.....	34
Tabela 10. Liczba i struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Boniewo.....	36
Tabela 11. Główne problemy rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Boniewo.....	37
Tabela 12 . Edukacja przedszkolna w placówkach prowadzonych przez gminę Boniewo.....	38
Tabela 13. Prognozowane zapotrzebowanie na miejsca edukacji przedszkolnej w latach 2016-2019..	39
Tabela 14 Miejsca przedszkolne w publicznych jednostkach oświatowych.....	39
Tabela 15. Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie na terenie gminy.....	39
Tabela 16. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Boniewo w latach 2012 - 2016 (wg stanu na 30 września danego roku).....	39
Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w 2013 r. w Gminie Boniewo.....	41
Tabela 18. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Boniewo wg własności w 2016 r.....	41
Tabela 19. Mieszkańcy korzystający z instalacji w % ogółu ludności Gminy Boniewo.....	43
Tabela 20. Długość sieci wodociągowej i zużycie wody w Gminie Boniewo.....	44
Tabela 21. Długość sieci kanalizacyjnej i odprowadzone ścieki w Gminie Boniewo.....	44
Tabela 22. Główne problemy i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo.....	49
Tabela 23. Wskaźniki produktów i rezultatów programu rewitalizacji Gminy Boniewo.....	58
Tabela 24. Lista główna projektów Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023....	61
Tabela 25. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023 – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	69
Tabela 26. Lista uzupełniająca projektów rewitalizacyjnych Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023.....	71

Tabela 27. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne Gmina Boniewo – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	71
Tabela 28. Wykaz projektów komplementarnych z projektami <i>Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023</i>	72
Tabela 29. Komplementarność problemowa projektów rewitalizacyjnych gminy Boniewo.....	75
Tabela 30. Najważniejsze zadania podmiotów wdrażających Program.....	85

4.2. Spis rysunków

Rys 1. Prognoza liczby ludności Gminy Boniewo.....	12
Rys 2. Zmiany w strukturze bezrobocia na terenie Gminy Boniewo.....	12
Rys.3. Etapy wyznaczenia obszarów rewitalizacji Gminy Boniewo.....	19
Rys.4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Boniewo.....	20
Rys. 5. Mapa obszaru zdegradowanego gminy Boniewo.....	28
Rys. 6. Mapa obszaru do rewitalizacji Gminy Boniewo.....	31
Rys.7.Koncepcja rewitalizacji Gminy Boniewo.....	52
Rys.8. Zakładane efekty rewitalizacji na terenie Gminy Boniewo.....	54
Rys. 9. Cele rewitalizacji Gminy Boniewo.....	55
Rys.10. Grupy interesariuszy rewitalizacji.....	80
Rys.11.Aktualizacja Programu.....	84
Rys. 12.System wdrażania Programu.....	86
Rys. 13.Monitoring Programu.....	87
Rys.14. Formy monitoringu Programu.....	87

Załączniki

1. Diagnoza na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023
2. Raporty konsultacji społecznych Programu wraz z:
 - ogłoszeniami,
 - listami obecności,
 - ankietami rewitalizacji Gminy Boniewo
 - formularze uwag
2. Ekspertyzy *Programu Rewitalizacji dla Gminy Boniewo na lata 2017-2023*